

Univerzita Palackého v Olomouci
Fakulta tělesné kultury

VNÍMÁNÍ KARIÉRNÍ PERSPEKTIVY LYŽAŘSKÝCH INSTRUKTORŮ
Diplomová práce

Autor: Bc. Michal Klein, TV- USV
Vedoucí práce: PhDr. Jana Hoffmannová, Ph.D.
Olomouc 2018

Bibliografická identifikace

Jméno a příjmení autora: Bc. Michal Klein

Název diplomové práce: Vnímání kariérní perspektivy lyžařských instruktorů

Pracoviště: Katedra rekreologie

Vedoucí diplomové práce: PhDr. Jana Hoffmannová, Ph.D.

Rok obhajoby: 2018

Abstrakt: Diplomová práce je zaměřena na kariérní dráhu lyžařského instruktora v biodromálním kontextu. Hlavním cílem je analýza významných aspektů kariérní perspektivy lyžařských instruktorů pomocí metod kvalitativního výzkumu: ohniskové skupiny, polostrukturovaného interview a čáry života. Sběr dat byl realizován s mezinárodními instruktory lyžování pracujícími v zimní sezoně 2017/2018 v Alpine Sports Andermatt ve Švýcarsku. Výsledky jsou zpracovány a analyzovány v rámci tvorby vzorců (trsů) v programu Atlas.ti 6.2. Zachycují nejvýznamnější mezníky, jež ovlivňují kariérní dráhu lyžařského instruktora: životní cestu lyžařského instruktora, vlastnosti (dovednosti) lyžařského instruktora, výhody instruktorství, nevýhody instruktorství, práci v zahraničí a finanční podmínky. Dále popisují strukturu vzdělání lyžařských instruktorů v České republice prostřednictvím vzdělávacího systému Asociace profesionálních učitelů lyžování.

Klíčová slova: biodromální psychologie, instruktor lyžování, kariéra, kvalitativní výzkum, ohnisková skupina, polostrukturované interview, Asociace profesionálních učitelů lyžování (APUL).

Souhlasím s půjčováním diplomové práce v rámci knihovních služeb.

Bibliographical identification

Author's first name and surname: Bc. Michal Klein

Title of the master thesis: Perception of career prospects of ski instructors

Department: Department of Recreationology

Supervisor: PhDr. Jana Hoffmannová, Ph.D.

The year of presentation: 2018

Abstract: This thesis focuses on the career path of a ski instructor in the lifespan context. The main aim is to analyse important aspects of career prospect of ski instructors using the qualitative research methods: focus group, semi-structured interview and lifelines. Data collection was carried out with international ski instructors from in the winter season 2017/2018 at Alpine Sports Andermatt in Switzerland. The results are processed and analysed by creating clusters in Atlas.ti 6.2 computer program. The results show the most important landmarks which influence on the career path of a ski instructor: ski instructor's life path, properties (skills) of ski instructor, advantages of ski instructor, shortcomings of ski instructor, work abroad and financial conditions. Further describe the ski instructor education structure in the Czech Republic through the education system of The Association of Professional Ski Instructors.

Keywords: lifespan psychology, ski instructor, career, qualitative research, focus group, semi-structured interview, The Association of Professional Ski Instructors (APUL).

I agree the thesis paper to be lent within the library service.

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci zpracoval samostatně pod vedením PhDr. Jany Hoffmannové, Ph.D., uvedl jsem všechny použité literární a odborné zdroje a dodržel zásady vědecké etiky.

V Olomouci dne 19. 6. 2018

.....

Děkuji PhDr. Janě Hoffmannové, Ph.D. za pomoc, cenné rady, tolerantní a odborný přístup při vedení diplomové práce.

OBSAH

1	ÚVOD	9
2	PŘEHLED POZNATKŮ	10
2.1	Biodromální psychologie	10
2.2	Vývoj jako determinant biodromální psychologie.....	11
2.2.1	Období adolescence	11
2.2.2	Mladá dospělost.....	12
2.3	Kariéra.....	13
2.4	ISIA.....	14
2.5	Asociace profesionálních učitelů lyžování	15
2.5.1	Filosofie vzdělávacího systému APUL	17
2.5.2	Struktura vzdělání APUL	18
2.5.3	Kurz APUL lyžování D (Level 1)	19
2.5.4	Kurz APUL lyžování C (Level 2).....	20
2.5.5	Kurz APUL lyžování B (Level 3).....	20
2.5.6	Kurz APUL lyžování A (Level 4)	21
2.5.7	Druhá část kurzu APUL lyžování A (platná do 1. 4. 2018)	21
2.5.8	Kurz APUL lyžování L (Trainer – platný do 1. 4. 2018).....	22
2.5.9	Aktualizace systému vzdělávání lektorů APUL od 1. 4. 2018.....	23
3	CÍLE PRÁCE A VÝZKUMNÉ OTÁZKY	24
3.1	Cíle práce	24
3.2	Výzkumné otázky	24
4	METODIKA.....	25
4.1	Kvalitativní výzkum.....	25
4.2	Metody sběru kvalitativních dat.....	26
4.2.1	Focus group – ohnisková skupina	26
4.2.2	Polostrukturované interview	28

4.2.3	Čára života – životní křivka.....	28
4.3	Výzkumný soubor	29
4.3.1	Výběr dotazovaných	30
4.3.2	Zkoumaní respondenti	30
4.3.3	Ohnisková skupina	31
4.3.4	Polostrukturované interview.....	32
4.4	Data management.....	33
4.4.1	Záznam dat	33
4.4.2	Zpracování dat	34
4.4.3	Analýza dat.....	34
4.4.4	Limity práce.....	35
4.4.5	Etika výzkumu.....	35
5	VÝSLEDKY A DISKUSE.....	37
5.1	Životní cesta lyžařského instruktora	37
5.2	Vlastnosti (dovednosti) lyžařského instruktora	44
5.3	Výhody instruktorství	48
5.4	Nevýhody instruktorství.....	50
5.5	Práce v zahraničí	53
5.6	Finanční podmínky	56
5.7	System vzdělávání APUL	59
6	ZÁVĚRY.....	63
7	SOUHRN	65
8	SUMMARY	66
9	REFERENČNÍ SEZNAM.....	67
10	SEZNAM OBRÁZKŮ, TABULEK A VZORCŮ	72
11	PŘÍLOHY	73

SEZNAM POUŽITÝCH ZKRATEK

APSI: Australian Professional Snowsport Instructors

APUL: Asociace profesionálních učitelů lyžování

BASI: British Association of Snowsport Instructors

CD: Compact Disc

CSIA: Canadian Ski Instructors' Alliance

ČR: Česká republika

FSpS: Fakulta sportovních studií

FTK: Fakulta tělesné kultury

FTVS: Fakulta tělesné výchovy a sportu

ISIA: International Ski Instructors Association

IVSI: International Federation of Snowsport – Instructors

IVSS: International Association Snowsports at Schools and Universities

MŠMT: Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy

NZSIA: New Zealand Snowsport Instructors Alliance

PSIA: Professional Ski Instructors' Alliance

1 ÚVOD

„Pro nás slunce zapadlo. Hory je vidí nadále.“

Valeriu Butulescu

Každoročně na horách přibývá více a více nadšenců zimních sportů, zejména lyžařů. Meziroční přírůst má zásadní vliv na zvyšující se počet lyžařských škol a poptávku po službách lyžařských instruktorů. Jednou z organizací, která vzdělává budoucí instruktory lyžování v České republice, je Asociace profesionálních učitelů lyžování, která v současné době sdružuje přes 3800 instruktorů. Pracovní trh v tuzemsku i zahraničí představuje konkurenční prostředí, kde se prosadí pouze ti nejlepší.

Mezi pilíře kariérní dráhy patří bezesporu také kurzovní výuka, která svou hierarchickou strukturou tvoří vzdělávací systém lyžařských instruktorů. Vnímání kariéry je zasazeno do mezinárodní dimenze, tudíž vzdělání instruktorů je charakterizováno pouze prostřednictvím Asociace profesionálních učitelů lyžování. Jako jediné asociace v České republice, která je součástí rodiny ISIA a je tudíž oprávněna vydávat mezinárodně uznávané licence.

Tato práce se zabývá kariérní perspektivou lyžařských instruktorů z biodromálního pohledu. Jelikož rozdílné etapy vývoje člověka, dosažená úroveň lyžařského vzdělání a počet odpracovaných sezon mohou hrát zásadní roli při interpretaci vlastních názorů na danou problematiku.

Volba tématu diplomové práce souvisí se situací, ve které se momentálně nacházím. Jelikož pracuji již několik let jako lyžařský instruktor v zahraničí, musím řešit zásadní otázku, zda v této profesi setrvat i nadále. Je pro mne důležité udělat si obrázek o tom, jak vnímají perspektivu kariéry lyžařského instruktora mí kolegové. Rád bych zohlednil světlé i stinné stránky tohoto povolání a na danou problematiku se podíval jak očima mladých začínajících instruktorů, tak i starších zkušenějších jedinců. Jedná se o velký krok či zásah do budoucna, přičemž diplomová práce může posloužit při rozhodování.

2 PŘEHLED POZNATKŮ

2.1 Biodromální psychologie

Biodromální psychologie je soudobý obor psychologie zabývající se životní cestou člověka (Baláš, 2009). Za průkopnici ve 30. letech 20. století lze považovat německou psycholožku Charlottu Bühlerovou, která je autorkou psychologie životního běhu - „Lebenslaufpsychologie“ (Křivohlavý, 2002). Do té doby byly studie koncipovány pouze na období dětství a mládí, končící zralostí jedince. Průkopnickou myšlenkou Bühlerové (1933) bylo zacílení pozornosti na jednotlivá vývojová stádia, která svou propojeností zobrazují životní příběh jedince z komplexního pohledu. V dětství převládá uspokojování potřeb, v adolescenci sebevymežující adaptace, v dospělosti dominuje tvořivý vývoj a ve stáří klade důraz na uchování vnitřního řádu. Člověk není pouhou přihlížející figurkou, nýbrž hlavním iniciátorem a spolutvůrcem vlastního vývinu. Sehrává zde aktivní roli za účelem seberealizace (Hartl, Hartlová, 2000; Vítková, 2004).

Bühlerová sleduje způsob, jak se lidé vyrovnávají s přijímáním vývojových úkolů a překonáváním krizí v průběhu vývoje (Hoffmannová, 2011). Podle Havighursta (1948) vývojové úkoly ztělesňují potřeby a očekávání dané společností (kultury) a vytváří adekvátní vzorce chování (patterns), jejichž cílem je ulehčit dosáhnutí vývojových úkolů. Každá předcházející etapa je přípravou na etapu nadcházející, má svá úskalí i pozitivní momenty. Dle Paulíka (in Verner, 2010, 12) „si člověk během svého života přizpůsobuje vnější svět obrazu svému (asimilace), na druhou stranu se i on sám přizpůsobuje okolí (akomodace)“. Vývoj jedince je ovlivňován řadou změn, které jsou náhodné a mohou mít násilných charakter (Říčan, 1989). Nejedná se pouze o změny, které mají vzestupný vývoj, nýbrž i negativní posun zpět (involute).

Od 80. let se v Severní Americe a Anglii setkáme s pojmem „lifespán psychology“, což v překladu znamená psychologie životního rozpětí (Hoffmannová, 2011). Na území tehdejšího Československa se zasloužil o uznání v oboru vývojové psychologie Josef Koščo, který zavedl pojem Biodromální psychologie (z řeckých slov bios = život, a dromos = běh, neboli cesta) Koščo (1987). „Biodromální koncepce chápe vývoj osobnosti jako proces permanentně se odehrávajících změn, s potenciálem pro růst, obohacování a změnami i v dospělosti a stáří. Vývojové změny se tedy odehrávají ve všech fázích, stádiích a bodech životní cesty“ (Koščo, 1987, 55).

Determinaci vývoje jedince podává také americký lékař německého původu Erik Erikson, nebo současný přední český psycholog zabývající se studiem životní cesty Pavel Říčan (Hoffmannová, 2011). Říčan (2004) ve své knize Cesta životem podrobně charakterizuje dvanáct stádií vývoje jednotlivce. Erikson (2002) rozčleňuje životní dráhu do osmi stádií psychosociálního vývoje Ega, neboli „Osmi věků člověka“. Zdůrazňuje sociální a kulturní vztahy před biologickou determinací člověka. Jeho psychoanalytická teorie znázorňuje vývoj jako celoživotní proces, během kterého člověk prožívá několik zápasů typických pro jednotlivá období Erikson (2002).

2.2 Vývoj jako determinant biodromální psychologie

2.2.1 Období adolescence

Termín adolescence je odvozen z latinského slova „adolescere“, což v překladu znamená dospívat, dorůstat. Adolescence je vymezena obdobím přibližně od deseti do dvaceti let. Přesné hranice nelze striktně stanovit, jelikož každý jedinec je značně individuální. Jedná se o jakousi hranici mezi dětstvím a dospělostí. Počátek adolescence je spojován s reprodukční zralostí a závěr charakterizuje ukončení tělesného růstu. Rozlišujeme etapu rané adolescence (pubescence) a etapu pozdní adolescence (Macek, 2003).

Hlavním aktivním zájmem v adolescenci je sport (Říčan, 1989). Oblast sportu je v tomto období charakterizována přípravou na podávání výkonů a jejich realizaci. Vytvírají se veškeré lidské orgány, dochází k akceleraci výkonnosti kardiovaskulární soustavy, ke zvyšování vitální kapacity plic, k nárůstu svalů, zesílení kostí a šlach, které se následně projeví přírůstkem tělesné výšky a hmotnosti. Podle Svobody (2000) se v tomto období se rozvíjí veškeré pohybové schopnosti (rychlost, obratnost, síla a vytrvalost).

Podle Eriksonovi psychoanalytické teorie se jedná o období páté etapy (12-19 let), a tím je „Identita proti zmatenosti rolí“. V tomto období lidská bytost kolísá mezi morálkou naučenou v dětství a základy etiky dospělého života. Je to jedno z nejcitlivějších vývojových období člověka, kdy při vnímání skutečnosti hraje velkou roli pocit nejistoty a úzkosti. Dochází ke zpochybňování veškerých dogmat. Podle Drapely (2011) je vlastní sebepojetí ovlivněno míněním druhých. Hlavním úkolem je nalezení své podstaty a seberealizace. Důležité je formování vztahů mezi vrstevníky a nalezení lásky (Erikson, 2002).

Dalším pohledem, kterým se Erikson (2002) zabývá v období adolescence, je tzv. Taxonomie vývojových etap. Souvisí s fyziologickými změnami, mezi které řadíme ukončení

tělesného růstu, rozvoj druhotných pohlavních znaků, nárůst objemu hrudního koše aj. Po stránce psychické dochází k utváření identity ega. Myšlenky se často pohybují za hranicemi reálného života, zejména v oblasti fantazie a snění. Pro chování adolescentů je typická agresivní impulzivnost.

Piagetova „Etapu formálních operací“ je etapou intelektuálního vývoje, kdy je dítě schopno hypoteticky-deduktivního usuzování. Rozvíjí se abstraktní myšlení, které se projevuje časovou neaktuálností, jež probíhá nezávisle na přítomnosti (Piaget, 1958). Podle Havighursta (in Verner, 2010) je adolescence charakterizována jako období rozvoje vztahů, akceptace svého pohlaví a vlastní tělesné stavby, snaha odloučit se od rodičů, začít si budovat vlastní autonomii, připravit se na manželství, na budoucí práci a na rodinný život.

2.2.2 Mladá dospělost

Langmeier a Krejčířová (2006) rozčleňují dospělost, období trvající téměř čtyřicet let délky života, do tří po sobě navazujících etap: mladá neboli časná dospělost (od 20 do 25 – 30 let), střední (do 45 let) a pozdní dospělost (do 60 – 65 let). S názorem Langmeiera a Krejčířové (2006) se ztotožňuje studie Švancary (1981) a Vágnerové (2000, 2007). V diplomové práci se budu zabývat především obdobím mladé dospělosti, které není charakteristické přelomovými změnami jako během dětství, dospívání a stárnutí. Délka této etapy je velmi individuálním parametrem u každého člověka.

Mladá dospělost je podle Rathuse a Nevada (1989) samotným vrcholem tělesné a duševní připravenosti jedince. Kritérium spočívá v dosaženém věku, schopnosti převzetí vývojových úkolů a dosažení osobní zralosti. Mezi nejpodstatnější procesy, kterých je zapotřebí docílit patří „upevnění identity dospělého, identifikace s rolí dospělého, produktivní orientace, upřesnění osobních cílů, nezávislost na rodičích, hledání partnera, zakládání vlastní rodiny, předběžná volba povolání a postupné získávání odpovědnosti v profesi“ (Langmeier, Krejčířová, 2006, 168).

Vágnerová (2007) etapu mladé dospělosti vymezuje z hlediska dosažení biologické a psychosociální dospělosti. Biologická dospělost je určena fyzickou a sexuální zralostí, která tvoří základ partnerského vztahu a reprodukční složky. Na úrovni psychosociální dospělosti ovlivňuje osobnost především změna ve smyslu osamostatnění se a získání stability (Beneš, 2003). Doposud dominantní závislost na rodičích ustupuje do pozadí. Člověk získává větší sebedůvěru a sebejistotu v nabitě svobodě vlastního rozhodování a příslušné odpovědnosti za svá rozhodnutí (Řičan, 1989; Vágnerová, 2007). Důležité jsou rovnocenné vztahy s vrstevníky,

soužití s partnerem/partnerkou v domácnosti, kdy je zapotřebí být vstřícný kompromisu, a zodpovědné plnění rodičovské role ve výchově budoucí generace (Kratochvíl, 2009). Součástí je také ekonomická dospělost, která je úzce spjata s profesní rolí. Zde nastává problém se zvládnutím interakce s lidmi, které rozdělují nadřazené a podřízené pozice. Člověk se stává soběstačný díky finančnímu příjmu. Dokáže uspokojit své potřeby včetně potřeby seberealizace (Vágnerová, 2007).

Odlišně na období mladší dospělosti nahlíží Erikson (2002), který vychází ze Švancary (1981). Mluví o takzvaném mezníku ve vývoji jedince, kde naproti sobě stojí obětování intimity oproti izolaci. Pokud člověk dokáže splynout s jiným, vede to k vytvoření pravé intimity a harmonického soužití, jejíž hlavní cností je láska (Říčan, 2007). Přestává myslet jako individualita „Já“ a spíše se soustředí na společné „My“. Dochází ke spojení vlastní identity s identitou druhého. „Aby člověk mohl vstoupit do tak intenzivní a hluboké vzájemnosti, musí si být jist sám sebou, musí mít bezpečný pocit a vědomí identity“ (Říčan 2006, 243). V opačném případě hrozí, že identita jedince bude transformována na identifikaci. Vlastní život ztratí svou podstatu a začne žít život svého partnera. Období mladé dospělosti je obdobím, které s sebou přináší mnoho změn, požadavků a úkolů na jedince. Je zapotřebí se s nimi vyrovnat a přijmout je za své.

2.3 Kariéra

Kariéra je kontinuální proces, při kterém dochází k získávání nových zkušeností a utváření osobnostního potenciálu. Je celoživotní dráhou, která úzce souvisí s fyzickým a psychickým rozvojem jedince a zahrnuje jak soukromý, tak i rodinný život. Těžiště kariéry představuje profesionální období života. Práce je často chápána jako podstata kariéry Bičovská (in Bělohlávek, 1994). „Dominuje zde motivace osobního postupu“ (Křivohlavý, 2006, 176). Tu určuje výše postavení na společenském a ekonomickém žebříčku ve společnosti.

Kariéru ve sportovním odvětví tvoří oblasti, mezi které řadíme např. psychologický rozvoj, vzdělání (později zaměstnání), fyzický vývoj a vazby sociálního okolí, ve kterém se jedinec nachází. Víceleté působení ve sportu podle Stambulové (2007) ovlivňuje celý zbytek života. Wylleman a kol. (Wylleman, De Knop, Lavalée, 2001; Wylleman, Alfermann, Lavalée, 2004) znázorňují průběh kariéry ve sportu v souvislosti s vývojem jedince v jednotlivých oblastech odpovídajícím věku člověka (viz obr. 1).

Věk	10	15	20	25	30	35
Sportovní oblast	Iniciace	Rozvoj	Mistrovství	Ukončení sportovní kariéry		
Psychologická oblast	Dětství	Adolescence	(Mladá) dospělost			
Psychosociální oblast	Rodiče Kamarádi Vrstevníci	Vrstevníci Trenér Rodiče	Partner Trenér	Rodina (Trenér)		
Edukačně-zaměstnanecká oblast	Primární vzdělání	Sekundární vzdělání	Vyšší vzdělání	Příprava na zaměstnání Zaměstnání		

Obrázek 1. Model vývoje jedince v jednotlivých sférách života (Wylleman, Alfermann, & Lavallee, 2004, 11)

Podstatou kariéry lyžařského instruktora je samotné vzdělávání (Trudel, Gilbert, 2006, 516). Tvoří jej proces učení, který je zaměřen na zdokonalení techniky lyžování, získání aktuálních poznatků o výuce lyžování a podrobná analýza, jejímž smyslem je především technické porozumění lyžování (Mical, Nohejl, a kol., 2016). Vzdělávání má vysokou náročnost a komplexnost reflektující dlouholetou několikastupňovou cestu vedoucí k profesionalitě. Kariérní dráha je systematicky členěna v rámci instruktorských kurzů, ale vychází také ze zkušeností a reflexe vlastní praxe. Výuka lyžování patří svým zařazením mezi pedagogické profese. Svou provázaností s celoživotním vzděláváním a řadou fází profesního růstu je připodobňována k učitelství (Trudel, Gilbert, 2006).

Vztahem mezi psycho-fyziologickými ukazateli a pracovním výkonem se zabývá profesiografie, kterou charakterizuje Válková (in Hoffmannová & Šebek, 2013). Vznik psychologického směru byl reakcí na průmyslový rozvoj, který se vyznačoval velkým přírůstkem lidské manuální práce. „V současnosti je psychotechnika chápána jako soubor psychologických metod k měření individuálního výkonu, ke zjišťování úrovně schopností a dovedností jedince a předpokladů pro výkon určitého povolání“ (Hartl & Hartlová, 2004, 488).

2.4 ISIA

Mezinárodní asociace profesionálních učitelů lyžování (International ski instructors association, dále jen ISIA) je institucí, která sdružuje profesionální učitele lyžování po celém

světě. Je vedle IVSI (the International Association of Ski Instructors) a IVSS (the International Association for Skiing in Schools and Universities) jednou ze tří oblastí Interski International. Vznik asociace se datuje do druhé poloviny dvacátého století. V čele asociace stojí výkonná rada, která je obvykle volena na období čtyř let. V současné době tento světový institut reprezentuje 39 členských států, které představují absolutní špičku z oblasti výuky lyžování na mezinárodní úrovni. Dodržují minimální standardy ISIA a všechny ostatní požadavky. Členství v ISIA platí výlučně pro národní asociace. Není tedy možné, aby se jednotlivci stali členy ISIA.

ISIA se vyznačuje svou iniciativou ve spolupráci v otázkách týkajících se podpory a zkvalitnění lyžařské techniky, metodiky, didaktiky a otázek bezpečnosti zajišťující nejvyšší úroveň odborné praxe. ISIA je garantem ochranné známky, která je majetkem učitelů zimních sportů (lyžování, snowboardingu, telemarku, běžeckého lyžování) a lyžařských škol, které jsou členy této asociace (International ski instructors association, 2018).

Obrázek 2. Mezinárodní pokrytí členských států ISIA (International ski instructors association, 2018)

2.5 Asociace profesionálních učitelů lyžování

Asociace profesionálních učitelů lyžování a lyžařských škol (dále je APUL) představuje systém vzdělání v České republice. „Je ucelený soubor pravidel, obsahující strukturu kurzů,

zkouškové požadavky, systém hodnocení zkoušek a pravidla dalšího vzdělávání lektorů, který tvoří základní rámec vzdělání činnosti APUL“ (Mical, Nohejl, a kol., 2016, 6). APUL působí v České republice již od roku 1992. Hlavním důvodem založení této asociace byla především absence vzdělávacího systému s mezinárodním přesahem školící kvalifikované učitele lyžování na území naší republiky. APUL v současnosti pokrývá většinu pracovního trhu, přibližně se jedná o 2/3 celkového zastoupení. Sdružuje 3800 učitelů lyžování a snowboardingu a 29 členských lyžařských škol, které patří k nejkvalitnějším komerčním lyžařským školám v České republice (např. Skol Max, Yellow Point, Skiresort Live School, atd.). „Zcela zásadním faktem je, že APUL si založili a provozují samy lyžařské školy a učitelé – tedy dochází k neustálému dialogu co je v oblasti vzdělávání třeba, jaké jsou nové trendy a jak na to rychle a adekvátně zareagovat“ (Knot, 2016).

Podle Micala, Nohejla, a kol., (2016) metodická komise APUL také dlouhodobě spolupracuje s partnerskými asociacemi a odborníky na lyžařské vzdělání v Evropě a ve světě (USA, Kanada, Austrálie, Nový Zéland). APUL je řádným členem INTERSKI ČR – sdružení pro výuku lyžování, které, zastřešuje státem akreditovaná školící zařízení (Interski ČR, 2018). Je pilotní organizací Interski International (Interski International, 2018). Mezi partnerská akreditovaná zařízení APUL patří Katedra rekreologie FTK Olomouc, FTVS Praha a FSPS Brno.

Mezi důležité historické mezníky existence APUL patří květen roku 1994. APUL se stává součástí ISIA na konferenci v Nizozemsku. Druhým mezníkem je poté rok 1999 a kongres ISIA ve Španělsku, který s sebou přinesl změnu stanov ISIA, které zahrnují minimální standardy ve vzdělání profesionálních učitelů lyžování po obsahové i rozsahové stránce a jednotnost vzdělávacího systému: 450 vzdělávacích hodin, výuka druhého nástroje vedle sjezdového lyžování, výuka v cizím jazyce. APUL se tak stal jedinou organizací v ČR, jejíž stupně vzdělávání (kurzy D, C, B, A) odpovídají mezinárodním standardům ISIA a jsou tak mezinárodně uznávané (Asociace profesionálních učitelů lyžování, 2018). Na základě těchto skutečností APUL vypracoval novou koncepci vzdělávání a získal akreditaci od Ministerstva školství, vzdělání a tělovýchovy (MŠMT) pod názvem „Zásady činnosti akreditovaných zařízení v oblasti lyžování“ s jednacím číslem 32 371/2004-50, které vstoupily v platnost 1. 12. 2004 (Bičovská, 2013; MŠMT, 2015).

Mezi hlavní úkoly APUL patří:

- zvyšování kvality vzdělávání profesionálních učitelů lyžování, snowboardingu, telemarku, běžeckého lyžování a freestylu na úroveň odpovídající západoevropským standardům,

- vypracování konceptu technického a výukového materiálu určenému pro členy APUL, které prošlo v posledních letech mnoha inovacemi, s cílem garance kvality světové úrovně (Sopúch, 2010).

Vzdělání APUL je základním odrazovým můstkem pro práci učitelů lyžování v České republice, tak v zahraničí díky otevřenému pracovnímu trhu v Evropské unii, nebo možnosti žádat o Working Holiday víza. Pro české občany jsou možnými destinacemi s lyžařským uplatněním Nový Zéland, Kanada, Chile a od 1. 3. 2018 také Austrálie v rámci platné dohody o programu pracovních dovolených pro mládež (Mical, Nohejl, a kol., 2016).

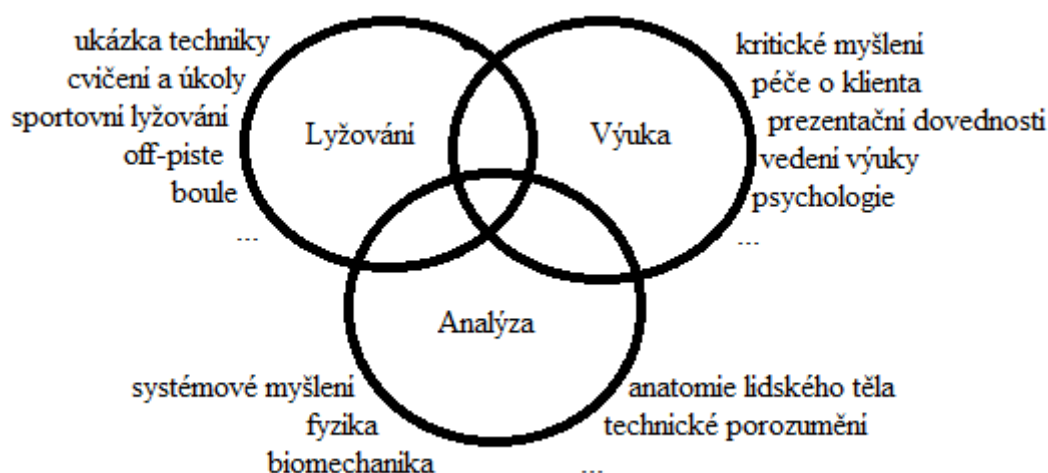
Metodika APUL se neustále vyvíjí. Čerpá nejnovější poznatky o lyžování především především od APSI (Australian Professional Snowsport Instructors), PSIA (Professional Ski Instructors' Alliance) a CSIA (Canadian Ski Instructors' Alliance). Mezi současné výukové materiály APUL pro Level 1 a 2 (odpovídající kurz APUL D a C) patří Modrá kniha – učebnice pro instruktory lyžování APUL (2016). S Červenou progresí – metodikou pokročilého lyžování APUL (2016) se absolventi setkají od Levelu 3 (tedy na kurzech APUL B a A). Výuka APUL nemá přesně stanovenou metodickou řadu. Velký důraz je kladen, aby instruktoři správně pochopili koncept výuky APUL a dokázali ho ušít každému klientovi na míru (Jurečka, 2017). APUL pracuje s těmito šesti dovednostmi: dynamická rovnováha, otáčení, hranění, práce s tlakem, intenzita a načasování (Mical, Nohejl, a kol., 2016).

Členství v APUL je zpoplatněno ročním poplatkem 400 Kč (příplatek 200 Kč za ISIA známku). Mezi výhody pro členy APUL patří slevy na široký sortiment zboží (rossignol, lange, dynastar, look, pieps, scott, husky, scarpa, swix, alpine pro), předplatné časopisu SNOW, slevy na skipasy, slevy na servis zboží a možnost účasti na akcích APUL.

2.5.1 Filosofie vzdělávacího systému APUL

Univerzální učitel lyžování je komplexní pojem. Podle filosofie vzdělávacího systému APUL je profil takového učitele postaven na třech základních stavebních kamenech = dovednostních oblastech, které se vzájemně prolínají: technika lyžování, výuka lyžování, analýza a technické porozumění. Práce učitele lyžování je neúprosným konkurenčním bojem, poptávka je tudíž zaměřena na kvalitu. „Učitel lyžování by měl umět nejen výborně lyžovat, ale také rozumět technice lyžování, být schopen analyzovat pohyb, najít příčinu chyb a vše efektivně předat během výuky svým studentům“ (Mical, Nohejl, a kol., 2016, 7).

Syntézou techniky moderního lyžování, odborných znalostí a praktických dovedností ve vedení výukové jednotky s technickými znalostmi a metodami analýzy pohybu dosáhneme požadované univerzality. Ta tvoří základ zkouškových požadavků na kurzech APUL a soubor schopností a dovedností perspektivního učitele lyžování (Mical, Nohejl, a kol., 2016).

Obrázek 3. Filosofie vzdělávacího systému APUL (upraveno dle Mical, Nohejl, a kol., 2016)

2.5.2 Struktura vzdělání APUL

Vzdělání APUL tvoří hierarchicky uspořádaný systém čtyř základních licencí (D – C – B – A). Všechny licence APUL jsou uznávány v zahraničí členskými asociacemi ISIA. Licence APUL jako jediné v České republice splňují standardy ISIA a lze je tedy považovat za garanci nejvyšší úrovně kvality (Drahoňovský, Novák, 2011). Platnost licencí je dle mezinárodního předpisu 3 roky, poté je nutné absolvovat víkendové doškolení. Licence nižší úrovně se zpravidla skládají z jednoho kurzu, který je ukončen závěrečnou zkouškou. U vyšších licencí je zapotřebí úspěšně absolvovat kombinaci kurzů a jím odpovídajících zkoušek.

Ve struktuře vzdělání APUL najdeme dva důležité mezníky: ISIA známku a ISIA Card. ISIA známku lze získat po souhrnném absolvování licence 3. úrovně, tedy kurzu APUL lyžování B, kurzu APUL laviny 1, kurzu APUL race kouč 1 a licenci APUL C jiné disciplíny. ISIA známka odpovídá světovému standardu licence Level 3 (BASI 3 ISIA, NZSIA 3, APSI 3, CSIA 3, PSIA 3), či rakouské úrovni Landeskilehrer.

Cesta k získání ISIA Card vede přes kurz APUL lyžování A1, A2, ISIA speed test/Eurotest a popřípadě i volitelný kurz APUL laviny 2. ISIA Card má stejnou váhu jako full-cert ve světě.

KURZ / ZKOUŠKA	LICENCE	TRVÁNÍ	MEZINÁRODNÍ ÚROVEŇ
Zkouška APUL L	APUL L	3 dny	Trainer
Zkouška APUL A	APUL A	9 dní	Level 4 * ISIA Speed Test = ISIA CARD
Kurz APUL A2 (tuning expertních dovedností)			
(individuální celosezónní příprava)			
Kurz APUL A1 (úvod do expertního lyžování, výuky a analýzy pohybu)			
Kurz APUL "druhý nástroj" + Kurz APUL Kouč 1 + Kurz APUL Lavíny 1	ISIA	16 dní	Level 3 ISIA ISIA známka
Kurz APUL B (pokročilé lyžování na sjezdovce i v off-pistu, pokročilá výuka a analýza)	APUL B	9 dní	
Kurz APUL C (zaměření na paralelní lyžování a jeho výuku)	APUL C	6 dní	Level 2
Kurz APUL D (úvod do výuky lyžování)	APUL D	5 dní	Level 1

Obrázek 4. Licence APUL v zahraničí (Asociace profesionálních učitelů lyžování, 2018).

2.5.3 Kurz APUL lyžování D (Level 1)

Kurz D představuje úvodní krok do světa lyžování a jeho výuky, obdobou je Kurz D1 specializovaný na výuku dětí. Časová dotace kurzu činí 5 dní a lze se ho zúčastnit po dovršení sedmnácti let. Druhým vstupním kritériem je dovednost úspěšně sjet modrou a červenou sjezdovku v paralelním postavení lyží.

Kurz je zaměřen na předání základních informací o technice a výuce lyžování. Obsahuje praktickou část na svahu a teoretickou v podobě přednášek a workshopů. Úspěšný absolvent získává licenci APUL D, oprávnění k výuce začátečníků až mírně pokročilých lyžařů všech věkových kategorií, výuce dětí v dětských lyžařských školkách a možnost vyššího vzdělání.

Závěrečná zkouška se skládá ze tří oblastí (lyžování, výuka, analýza). Je zapotřebí získat minimálně jednoho průměrného bodu (na stupnici 0 – 10) ze všech oblastí hodnotících dvěma různými lektory. V oblasti lyžování je zapotřebí zvládnout základní oblouk ve dvou variantách na mírné modré sjezdovce. Praktická zkouška z výuky v délce třiceti minut (výuka dospělých, dětská výuka, výběr tématu na základě vylosovaného scénáře) simuluje výuku na svahu, při které se hodnotí především znalosti a dovednosti výukových postupů. Zkouška z analýzy

(teorie) je realizovaná prostřednictvím písemného testu z učiva prezentovaného na přednáškách v průběhu kurzu (výuka lyžování, zákaznický servis, technika lyžování, biomechanika, bezpečnost, první pomoc, cizí jazyk) a otázek z analýzy lyžařské techniky na videu. Je zapotřebí správně odpovědět na 75% testových otázek. V případě neúspěchu je možná reparace před komisí minimálně dvou lektorů.

2.5.4 Kurz APUL lyžování C (Level 2)

Navazujícím kurzem je Kurz APUL lyžování C v rozsahu šesti dní, který je možno absolvovat po dokončení Kurzu D, dvoutýdenní praxi v pozici lyžařského instruktora a zaplacení členských příspěvků APUL. Kurz je zacílen na výuku mírně až středně pokročilých lyžařů všech věkových kategorií. Kandidát získá hlubší znalosti výukového konceptu APUL především v rámci paralelního oblouku, z oblasti techniky, mechaniky biomechaniky lyžování, analýzy pohybu a výzbroje/výstroje. Součástí kurzu je také výuka v cizím jazyce (angličtina/němčina/ruština), která sice není povinná, ale je podmínkou pro další stupeň vzdělání APUL. Zbýlý koncept kurzu, včetně závěrečné zkoušky, je podobný předešlému Kurzu D (zkouška z lyžování, praktická zkouška z výuky, zkouška z analýzy – teorie. Pozornost je věnována praktickému tréninku požadované techniky a průběžné kontrole získaných znalostí a dovedností.

Zkouška z lyžování obsahuje baterii šesti jízdních prvků, přičemž každý z uchazečů musí absolvovat tři různé jízd. Společnou jízdou pro všechny uchazeče je paralelní oblouk (střední až dlouhý poloměr) na středně prudké modrá sjezdovka až mírné červené sjezdovce. Mezi zbylé jízdní prvky patří základní oblouk, čapí oblouk (stork turn), paralelní oblouk (krátký poloměr) a oblouk na switch (paralelní oblouk pozpátku). Provedení jízdy hodnotí tříčlenná komise na stupnici 0 – 10. Je nutné získat alespoň 6 bodů v součtu všech jízd (minimálně však 1 bod z každé jízdy).

2.1.5 Kurz APUL lyžování B (Level 3)

Třetím stupněm ve vzdělání APUL je Kurz B, který se zpravidla pořádá v rozsahu 9 dní na ledovci v Rakousku. K zapsání na kurz je potřeba být držitelem APUL C, mít zaplacený členský příspěvek a prokázat se praxí v lyžařské škole v rozsahu minimálně 50 odučených hodin. Držitel licence B získá kompetentnost k výuce pokročilých lyžařů na upravených sjezdových tratích

všech obtížností, a také v realizaci privátní výuky v neupraveném terénu. Během kurzu si osvojí principy pokročilé analýzy a sofistikovanější výukové metody APUL.

Zkouška se skládá ze tří základních dovednostních oblastí (lyžování, výuka, analýza). Aby bylo možné zkoušku úspěšně absolvovat, je zapotřebí získat minimálně čtyři body na stupnici 0 – 10 bodů ze všech tří oblastí. Zkouška z lyžování je rozdělena do dvou bloků (ukázky techniky a vybrané prvky metodického postupu, sportovní lyžování). Z celkové baterie zkouškových prvků uchazeč absolvuje celkem šest různých jízd. Ukázky techniky a vybrané prvky metodického postupu obsahuje paralelní oblouk (střední až dlouhý poloměr), carvingový oblouk (střední až dlouhý poloměr), čapí oblouk (stork turn), carvingový oblouk (krátký poloměr), oblouk na switch (paralelní oblouk pozpátku), oblouk javelin, základní oblouk a paralelní oblouk (krátký poloměr). Sportovní lyžování zahrnuje změnu rytmu (přechod z dlouhého do krátkého poloměru), jízdu v boulovitém terénu, jízdu na prudkém svahu (krátký a střední poloměr), off-piste (jízdu ve variabilním terénu), dynamický oblouk (krátký poloměr) a dynamický oblouk (střední a dlouhý poloměr).

2.1.6 Kurz APUL lyžování A (Level 4)

Kurz APUL lyžování A je rozdělen do dvou samostatných celků. Kurz A1 trvá 7 dní v sousedním Rakousku. Jedinou odlišností v rámci podmínek účasti na kurzu od předešlých stupňů je praxe v rozsahu minimálně 100 hodin. Na kurzu získá uchazeč nejvyšší možnou úroveň poznatků o výuce lyžování, seznámí se s detailní analýzou lyžování a využije nabyté dovednosti z předešlých kurzů a vlastní praxe na sjezdové trati. Kurz je zacílen na diskusi a vzájemné učení mezi lektory a kandidáty.

Kurz APUL A1 není zakončen zkouškou. V průběhu kurzu získají kandidáti zpětnou vazbu včetně možných doporučení. Seznámí se s obsahem kurzu A2 a zkouškovými požadavky (lyžování, výuka + coaching, analýza, cizí jazyk). Mimo jiné obdrží slovní hodnocení pro svůj trénink s dvoutměsíčním předstihem před uskutečněním navazujícího Kurzu A2.

2.1.7 Druhá část kurzu APUL lyžování A (platná do 1. 4. 2018)

Do 1. 4. 2018 platilo, že druhou částí APUL lyžování A je Kurz A2 v délce trvání 7 dní taktéž v Rakousku. Tímto kurzem bylo dovršeno vzdělání učitele lyžování. Absolvováním kurzu byl kandidát kompetentní k účasti na závěrečných zkouškách APUL A. „Úspěšný absolvent kurzu A se stal instruktorem lyžování na světové úrovni, mezi jehož dovednosti

patřily precizní ukázky techniky, sportovního lyžování ve variabilních podmínkách, ale zároveň také schopnost analyzovat, argumentovat a vést odbornou diskuzi o technice, fyzice a biomechanice lyžování“ (Asociace profesionálních učitelů lyžování, 2018). Dále se stal způsobilý k výuce profesionálních lyžařů a k vedení kliniky pro lyžařské instruktory.

Zkouška se skládala ze tří základních dovednostních oblastí (lyžování, výuka, analýza). Aby bylo možné zkoušku úspěšně absolvovat, bylo zapotřebí získat minimálně šest bodů na stupnici 0 – 10 bodů ze všech tří oblastí. Zkouška z lyžování byla rozdělena do dvou bloků (ukázky techniky a vybrané prvky metodického postupu, sportovní lyžování). Z celkové baterie zkouškových prvků uchazeč absolvoval celkem šest různých jízd. Ukázky techniky a vybrané prvky metodického postupu obsahovaly paralelní oblouk (střední až dlouhý poloměr), carvingový oblouk (střední až dlouhý poloměr), čapí oblouk (stork turn), carvingový oblouk (krátký poloměr), dynamický oblouk race-carvingového charakteru (krátký poloměr), dynamický oblouk race-carvingového charakteru (střední až dlouhý poloměr), oblouk na switch (paralelní oblouk pozpátku), oblouk javelin, základní oblouk a paralelní oblouk (krátký poloměr). Sportovní lyžování zahrnovalo změnu rytmu (přechod z dlouhého do krátkého poloměru), jízdu v boulich, jízdu na prudkém svahu (krátký a střední poloměr) a off-piste (jízdu ve variabilním terénu).

Zkouška z výuky rovněž obsahovala dvě části: simulovaná privátní výuka velmi pokročilého klienta (teaching) a vedení kliniky pro lyžařské instruktory (coaching). Obě tyto části probíhaly v délce 20 – 30 minut v cizím jazyce. Zkouška z analýzy (teorie) měla podobu technické diskuse, jejímž principem je analýza dvou různých jízd s co největší přesností a kvalitou. K absolvování zkoušky z cizího jazyka musel uchazeč disponovat znalostí dvou cizích jazyků, které názorně předvedl během simulované privátní výuky (teachingu) a v rámci společného kolokvia kandidátů s lektorem.

2.1.8 Kurz APUL lyžování L (Trainer – platný do 1. 4. 2018)

Kurz L byl veden jako příprava na závěrečnou zkoušku, která se skládala mimo jiné z lektorských dovedností. K zápisu na kurz bylo zapotřebí být držitelem licence APUL A, nebo ISIA Card. Závěrečná zkouška byla souhrnem nabitých dovedností a získaných informací za průběh všech předešlých kurzů a praxe. Součástí byly také nové metody a přístupy k lektorování (teach to teach) a průběžné hodnocení v průběhu kurzu. Skládala se z lyžování, výuky a analýzy. V průměru musel kandidát získat minimálně sedm bodů ze všech oblastí na stupnici 0 – 10 bodů. Zkouška z lyžování zahrnovala tři jízdí techniky: základní oblouk, paralelní oblouk

(střední až dlouhý poloměr), dynamický oblouk race-carvingového charakteru (střední až dlouhý poloměr). Zkouška z výuky byla rozdělena na koučink (vylepšování lyžování) a lektorování výuky (metodiky). Poslední částí byla zkouška z analýzy a lektorských předpokladů, která měla formu diskuse. Hodnotily se nabitě znalosti, schopnost správně argumentovat a reagovat na otázky. Z lektorských předpokladů se kladl důraz především na přístup, profesionalitu a znalost vzdělávacího systému APUL.

Úspěšný absolvent získal licenci APUL L a možnost lektorování na kurzech D a C, což mu umožnilo přístup do konkurzu do lektorského sboru a zařazení do žebříčku lektorů (L1-L2-L3).

2.1.9 Aktualizace systému vzdělávání lektorů APUL od 1. 4. 2018

Metodická komise APUL, vedoucí vzdělávání APUL a vedoucí lektorského sboru APUL představili od 1. 4. 2018 Inovaci vzdělávacího systému. Který je postaven především na základě zvýšení úrovně kvality licence APUL A, L a rozšíření lektorského sboru. Přináší nový třístupňový systém lektorského vzdělání:

- Lektorský kurz APUL L.
- Praxe v roli aspiranta licence APUL L (lektor aspirant).
- Zkoušky licence APUL L (lektor).

Lektorský kurz APUL L se setkává s obměnou vstupních kritérií, která představují získání licence APUL A, nebo vzdělání na úrovni ISIA známky společně s absolvováním zkoušky z oblasti výuky na kurzu APUL A2. Kurz bude koncipován na základní lektorské dovednosti (lyžování, výuka, analýza) se zaměřením na obsah kurzu APUL D. Zkouška z techniky lyžování se bude skládat z variací základního a paralelního oblouku. Druhou částí bude průběžné hodnocení lektorských předpokladů (lektorování a analýza) v průběhu celého kurzu.

Praxe v roli aspiranta licence APUL L (lektor aspirant) je brán jako přechodový stupeň lektorského vzdělání, který se vyznačuje statusem lektor aspirant a zařazením do nominace na kurzy APUL D. Platnost statusu se vymezena tříletým obdobím, ve kterém musí aspirant dokončit veškeré podmínky. Jinak musí znovu absolvovat celý kurz APUL L pro obnovení statusu.

Zkoušky licence APUL L (lektor) probíhá každé dva roky a je složena tradičně z lyžování, výuky a analýzy. Mezi vstupní kritéria patří ukončené vzdělání APUL A, L, lektorská zkušenost na kurzu APUL D s pozitivním hodnocením. Je nutné získat alespoň 7 bodů na desetimístné stupnici, což odpovídá lektorské úrovni L1.

3 CÍLE PRÁCE A VÝZKUMNÉ OTÁZKY

3.1 Cíle práce

Hlavním cílem práce je analýza významných aspektů kariérní perspektivy lyžařských instruktorů působících v lyžařské škole Alpine Sports Andermatt ve Švýcarsku.

Vedlejším cílem je popis struktury vzdělání lyžařských instruktorů v České republice prostřednictvím vzdělávacího systému Asociace profesionálních učitelů lyžování.

3.2 Výzkumné otázky

Hlavní výzkumná otázka je pro potřeby práce interpretována takto:

Jaké je vnímání kariérní perspektivy lyžařskými instruktory?

Hlavní výzkumná otázka je doplněna výzkumnými podotázkami k prohloubení základního tématu:

- Jaké jsou vlastnosti, dovednosti ideálního lyžařského instruktora?
- V čem spočívají výhody a nevýhody instruktorství?
- Jaký je rozdíl práci mezi prací v České republice a v zahraničí?

4 METODIKA

4.1 Kvalitativní výzkum

Výzkumná část diplomové práce je založena na kvalitativním výzkumu. Neexistuje pouze jedno vymezení pojmu kvalitativní výzkum. Každý z autorů nahlíží na tuto problematiku z odlišného úhlu pohledu. V pojetí Hendla (2005) je kvalitativní výzkum procesem dotazování směřujícím k porozumění. Podle Corbinové a Strausse (1999, 10). „termínem kvalitativní výzkum rozumíme jakýkoliv výzkum, jehož výsledků nedosahujeme pomocí statistických procedur nebo jiných způsobů kvantifikace“ (Corbinová a Strauss, 1999, 10). Disman (1993, 285) popisuje kvalitativní výzkum jako „Nenumerické šetření a interpretaci sociální reality.“ V díle Miovského (2006, 17) kvalitativní výzkum představuje „popis, analýzu a interpretaci nekvantifikovaných či nekvantifikovatelných vlastností zkoumaných fenoménů naší vnitřní a vnější reality“.

Kvalitativní výzkum pátrá po příčinách dění jevů (Kozel, 2006). Vychází z interpretativního paradigmatu. Podstatou je maximální možné vzájemné působení mezi výzkumníkem a zkoumaným subjektem. Kritériem kvality je míra autenticity subjektivní zkušenosti (Hendl, 2005). Výzkum je zpravidla zaměřen na příběhy ze života lidí, vztahy ve skupině v interakci s prostředím, subjektivní zkušenost jedinců nebo skupiny, význam a zvláštnosti v chování a jednání, působení sociálních, kulturních a politických faktorů, či chod organizace (Corbinová a Strauss, 1999). Pozornost je věnována mikrorysům sociálního života při popisu všedních detailů každodenní reality (Bryman, 1988; Hammersley, 1990). Podle Schwartze a Ogilvy (1979); Lincolnové a Guby (1985) jej utváří jednotlivé kvality:

- *Komplexnost* – charakterizuje míru složitosti systému. Jeho složky (části) jsou neoddělitelné. Dílčí elementy nelze separovat, mají mezi sebou vazby a souvislosti. Z tohoto důvodu nelze na systém nahlížet jako na sumu částí, nýbrž jako celek (holistický pohled).
- *Heterarchie* – typ síťové struktury, který je opakem hierarchie. Výhodou heterarchie je ve zpracování informací větší množství a efektivita růstu. Všechny prvky systému mají stejnou hodnotovou důležitost, tedy rovné postavení. Koexistují vedle sebe v závislosti na vzájemné interakci.
- *Holografičnost* – „celek je více než suma jeho částí a každá část obsahuje v sobě i celek samotný“ (Čermák, 2002, 2; Ryšánková, 2007, 19).

- *Indeterminismus* – teorie, která vyvrací existenci všeobecně platné příčinnosti. Předpokládá, že zkoumané skutečnosti jsou nepředpověditelné. Zveličuje svobodnou vůli člověka a nahodilost.
- *Perspektiva* – hledisko neboli stanovisko zkoumaných jevů, které jsou posuzovány a vyhodnocovány v souladu s cílem výzkumu. Subjektivní význam je upřednostněn širšímu spektru. Avšak je zapotřebí na problematiku nahlížet vícehledově (nutnost mnohonásobné perspektivy), aby nedošlo ke zkreslení podstaty významu jevu.
- *Morfogeneze* – postupný vývoj opírající se o biologické základy morfogeneze. Ve výzkumu se jedná o nepředvídatelnou dynamickou změnu na základě přeměny nižší formy ve vyšší, změnu tvaru, funkce, vlastností, atd.

Čermák (2002) rozpracovává původní výzkum o další kvality:

- *Sdílení a participativně-dialogická interpretace* – dvouúrovňový systém, při kterém výzkumník nejdříve svou účastí při kvalitativním výzkumu sdílí zkušenosti s výzkumným souborem. Dále interpretuje zjištěné výsledky z dialogu v podobě výzkumné práce s okolním světem.
- *Důvěryhodnost zjištění* – „klasické pojetí validity je nahrazeno širším pojmem důvěryhodnosti, jež v sobě obsahuje koherenci, smysluplnost, sdělnost, dialogičnost“ (Čermák, 2002, 3).

Upřednostnění kvalitativního výzkumu při výběru pedagogické metody diplomové práce je zdůvodněno jejím zaměřením na konkrétního jedince na určité úrovni vzdělání v systému vzdělávání lyžařského instruktora. Velká míra pozornosti je přikládána jedinečné interpretaci vlastní zkušenosti a vnímání perspektivy s ohledem na kariéru lyžařského instruktora apod.

4.2 Metody sběru kvalitativních dat

4.2.1 Focus group – ohnisková skupina

Ohnisková skupina (focus group) je nejvíce pokroková metoda neboli technika kvalitativního výzkumu z pohledu získávání informací. Podstatou je debata v rámci skupiny vycházející z jejího zaměření – ohniska (Šebek & Hoffmannová, 2010). Získání informací uvnitř ohniskové skupiny spočívá ve vzájemné interakci mezi jednotlivými členy. Dochází ke vzájemnému ovlivňování názorů, možnosti prosazení či obhájení vlastních myšlenek, obohacení o nové poznatky, potřeby vysvětlení svého úhlu pohledu na danou problematiku

(Morgan, 2001). „Při dobře vedené skupinové diskusi se uvolňují racionalizační schémata a psychické zábrany, a diskutující snadněji odhalují své postoje a způsoby jednání, své myšlení a pocity v běžném životě“ (Hendl, 2005, 182). Výzkumník podněcuje dynamiku rozhovoru správným výběrem a uvedením výzkumných témat, schopností vůdčí role v průběhu rozhovoru spojené s jejím ukočíváním, zvolenou strategií a úrovní komunikačních dovedností (Miovský, 2006).

Skupinové interview má své těžiště úspěšnosti v etapě plánování. Kromě celkové promyšlenosti a podrobné přípravy na samotný rozhovor je zapotřebí se zabývat etickými otázkami, časovými dispozicemi a finanční stránkou výzkumu. Bičovská (in Morgan, 2001, 63) popisuje základní kritéria, podle kterých by se ohnisková skupina měla řídit: „měla by pokrýt maximální škálu relevantních otázek; poskytnout co nejspecifičtější data; podporovat interakce, které prohlubují pocity účastníků a brát v úvahu osobní kontext, který účastníky při generování reakcí na předmět výzkumu ovlivňuje“. Důležitá je velikost skupiny, optimální počet je 6 – 10 účastníků. Odlišný počet by měl negativní vliv na průběh rozhovoru (Morgan, 2001). Dalším parametrem je správný výběr účastníků ohniskové skupiny. Měli by se vyznačovat společnými charakteristikami nebo zájmy (Hoffmannová, 2011).

Výhody ohniskových skupin značně převažují nad jejími nevýhodami. Ohniskové metody mají široký rámec využití v kvalitativním výzkumu. Buď to, jako samostatné výzkumné metody, nebo v kombinaci s dalšími metodami. Navíc většina respondentů hodnotí focus group pozitivně, především pro její zábavný průběh (Morgan, 2001). Použitím ohniskové metody snadno docílit zisku velkého množství dat. Miovský (2006) tvrdí, že množství dat získaných ze dvou osmičlenných, nebo tří šestičlenných ohniskových skupin, je stejné, jako množství dat získaných deseti individuálními rozhovory.

Mezi nevýhody patří riziko možného zkreslení dat osobou výzkumníka ve výsledné interpretaci poznatků, především díky subjektivnímu zabarvení informací vycházejících z vlastního přesvědčení (Morgan, 2001). Skupinový rozhovor, na rozdíl od individuálních metod, může být také důsledkem zatajování určitých informací ve strachu z vlastní neznalosti, či kritiky dalších členů ohniskové skupiny. V neposlední řadě hraje důležitou roli samotná struktura skupiny ve vztahu k pohlaví účastníků výzkumu. Takovému problému nejlépe předejít výběrem heterogenní skupiny s rovnoměrným zastoupením mužů a žen.

4.2.2 Polostrukturované interview

Polostrukturované interview je podle Miovského (2006) jednou z nejrozšířenějších forem interview v rámci výzkumné činnosti. Vychází a kombinuje plně strukturované a nestrukturované interview, navíc je oprostěno od nevýhod strukturovaného a nestrukturovaného interview. Představuje zlatou střední cestu ve smyslu míry flexibility obsahu a přesně daného obsahu. Větší volnost a svoboda v průběhu rozhovoru evokuje přirozenější atmosféru (Reichel, 2009), ve které se dotazovaný cítí mnohem komfortněji a uvolněně.

Stěžejním prvkem je příprava na polostrukturované interview, která zabere poměrně dlouhé časové rozmezí. Podstatou je docílení co nejvyšší efektivity interview v podobě získaných informací od respondentů. Dynamiku rozhovoru určuje sám výzkumník. Jeho rozhodcovská role a zkušenosti určují výslednou kvalitu polostrukturovaného rozhovoru (Morgan, 2001). Právě špatná znalost teoretických východisek výzkumu, nedostatečné schopnosti a zkušenosti jsou častou zhoubou výzkumu (Čabalová, 2011).

Pořadí otázek není zapotřebí striktně dodržovat (Mioviský, 2006; Reichel, 2009), avšak otázky by měly korespondovat s cíli výzkumu. Samotné znění otázek si lze do jisté míry upravit v průběhu rozhovoru, či rozvést témata doplňujícími otázkami, abychom získali co možná nejpodrobnější a nejvýstižnější odpověď (Schensul, Schensul, & LeCompte, 1999).

4.2.3 Čára života – životní křivka

Životní čára (křivka) mapuje, zachycuje, vyjadřuje, ilustruje životní příběh jedince od narození, až po jeho smrt. Je zasazena do určitého prostředí, ve kterém se člověk nachází během svého života. Hlavní momenty, které utvářejí pomyslnou dráhu, označuje Paulík (1994) životními událostmi. Křivka zobrazuje poznatky z autorovy minulosti, aktuální přítomnosti a jeho očekávání do budoucna. Jako první se metodou čáry života zabýval Jiří Tyl (1985) ve své psychoterapeutické praxi.

Kresba životní křivky je zcela individuální záležitostí a vede k navození odpovídající atmosféry kvalitativního výzkumu (Blatný & Vlčková, 2005). Podle Campellové (2000) je použití životní křivky vhodné především v důsledku její neverbální podstaty, ve smyslu rozvoje komunikačních schopností. „Slouží např. jako východisko k rozhovoru o běhu respondentova života, o hodnocení jeho minulosti a o jeho očekávání“ (Hoffmannová, 2011, 67). Jedná se o prvotní fázi kvalitativního výzkumu, která pomáhá klasifikovat dosavadní životní události

pomocí retrospekce a kritického myšlení, a zároveň nastínit budoucí vývoj. Použitím této metody lze získat jedinečné informace.

Volba a následná realizace Čáry života – životní křivky pomohla odlehčit mírnou nervozitu respondentů před začátkem rozhovoru. Zároveň přispěla k utřídění důležitých momentů při vnímání jejich vlastní perspektivy kariéry lyžařského instruktora. Především pro své kladné vlivy na nastávající část výzkumného šetření byla zařazena do výzkumu v rámci diplomové práce.

4.3 Výzkumný soubor

Demografické údaje výzkumného souboru ohniskové skupiny a polostukturovaných interview obsahují fiktivní jména respondentů. Jména byla záměrně změněna, aby nedošlo k porušení etické dohody. Dále představují výčet pohlaví respondentů, věku, platnosti či neplatnosti studentského statusu, roků praxe, úrovně lyžařského vzdělání a národností. Zkratky k zemím působení respondentů, jako lyžařských instruktorů a počet jazyků, kterými instruktoři disponují, jsou vysvětleny níže.

Tabulka 1. Demografické údaje – ohnisková skupina

Fiktivní jméno	Pohlaví	Věk	Status studenta	Roky praxe	Země působení	Počet jazyků	Úroveň	Národnost
Vladislav	muž	36	ne	11	Š, R, L, A, K, Č	Č, N, A, R	B	Česká republika
Arnošt	muž	25	ne	3	Š, J, K	A, J	C	Velká Británie
Jakub	muž	24	ano	4	Š, J, K, NZ	A, J, F	C	Wales
Lucie	žena	19	ano	2	Š, A	A	C	Austrálie
Nikol	žena	27	ne	8	Š, A, K, J, R	A, D, N, NR	B	Dánsko
Eva	žena	24	ne	3	Š, A	A, Š	C	Švédsko

Vysvětlivky: Země působení: Š (Švýcarsko), R (Rakousko), L (Libanon), A (Austrálie), K (Kanada), Č (Česká republika), J (Japonsko), NZ (Nový Zéland), počet jazyků: Č (čeština), N (němčina), A (angličtina), R (ruština), J (japonština), F (francouzština), D (dánština), NR (norština), Š (švédština)

Tabulka 2. Demografické údaje – polostrukturované interview

Fiktivní jméno	Pohlaví	Věk	Status studenta	Roky praxe	Země působení	Počet jazyků	Úroveň	Národnost
Petr	muž	29	ne	11	Č, Š, R, K	Č, R, A	A	Česká republika
Vladislav	muž	36	ne	11	Š, R, L, A, K, Č	Č, N, A, R	B	Česká republika
Marie	žena	21	ano	2	Č, Š	Č, N, A	C	Česká republika

Vysvětlivky: Země působení: Š (Švýcarsko), R (Rakousko), L (Libanon), A (Austrálie), K (Kanada), Č (Česká republika), počet jazyků: Č (čeština), N (němčina), A (angličtina), R (ruština).

4.3.1 Výběr dotazovaných

Výběr dotazovaných byl realizován pomocí metody záměrného výběru. Jedná se o nejfrekventovanější metodu při vyhledávání zkoumaného souboru pomocí kvalitativního výzkumu. Podle Miovského (2006) musí výběr dotazovaných splňovat určité kritérium. Tímto kritériem jsou společné vlastnosti, projevy vlastností nebo stavy dotazovaných.

V práci byl uskutečněn dvojí výběr dotazovaných podle následujících vlastností. Členy ohniskové skupiny představují instruktoři lyžování různých úrovní lyžařského vzdělání, kteří pocházející z evropských a australských zemí, a v zimní sezóně 2017/2018 pracovali pro lyžařskou školu Alpine Sports Andermatt ve Švýcarsku. Dalším kritériem byl plynulý projev v anglickém jazyce na minimální úrovni B2, jelikož samotný rozhovor probíhal v angličtině.

V rámci kvalitativního výzkumu proběhla také tři polostrukturovaná interview. Výběr dotazovaných byl zohledněn na české instruktory lyžování odlišných úrovní lyžařského vzdělání, kteří v zimní sezóně 2017/2018 pracovali pro lyžařskou školu Alpine Sports Andermatt ve Švýcarsku.

4.3.2 Zkoumání respondenti

Zkoumaný soubor respondentů ohniskové skupiny tvořili instruktoři lyžování a druhého nástroje ve věkovém rozmezí 19 – 36 let. Šestičlenná mezinárodní skupina byla zastoupena instruktory z České republiky, dalších evropských států a z Austrálie. Poměr mužů a žen byl

vyrovnaný, tudíž se rozhovoru účastnili 3 muži a 3 ženy. Dosažené instruktorské vzdělání bylo na rozdílné mezinárodní úrovni. Praxe v oboru se pohybovala v rozpětí 2 – 11 odučených sezón.

Polostrukturovaná interview probíhala se třemi instruktory lyžování pocházejícími z České republiky. Účastnili se ho 2 muži a 1 žena ve věku 21 – 36 let s dosaženým instruktorským vzděláním na mezinárodní úrovni Level 2, Level 3 + ISIA známka a Level 4 (Kurz APUL C, APUL B + ISIA známka, APUL A).

4.3.3 Ohnisková skupina

Účastníci: instruktoři lyžování, snowboardingu, telemarku, freestyly a běžeckého lyžování z České republiky, Velké Británie, Walesu, Dánska, Švédska a Austrálie

Úroveň vzdělání: mezinárodní úroveň Level 2, Level 3, Level 3 + ISIA známka (Kurz APUL C, B, B + ISIA známka)

Počet odučených sezón: 2 – 11 sezón, průměr 5 sezón

Země působení: Austrálie, Česká republika, Japonsko, Kanada, Libanon, Německo, Nový Zéland, Rakousko, Švýcarsko

Znalost cizích jazyků: angličtina, český jazyk, dánština, francouzština, japonština, němčina, norština, ruština, švédština

Datum, čas: 15. 2. 2018, 18:00-19:30

Místo: Alpine Sports Andermatt, Švýcarsko, jeden ze společných bytů instruktorů.

Atmosféra: poklidný večer po nepříliš náročném dni, způsobeném nepřízní počasí v průběhu hlavní sezóny. Ničím nerušená atmosféra, která je důležitá pro kvalitu nahrávky, v pohodlí prostorného apartmánu.

Tabulka 3. Grafické znázornění základních údajů ohniskové skupiny

Pohlaví	Věk	Věk		Status
		Ø		
žena	19	23,3	25,8	student
žena	27			nezaměstnaný
žena	24			nezaměstnaný
muž	36	28,3		nezaměstnaný
muž	25			nezaměstnaný
muž	24			student

Tabulka znázorňuje složení ohniskové skupiny. Skupina byla složena z 6 členů, z toho 3 ženy (ve věkovém průměru 23,3 let) a 3 muži (ve věkovém průměru 28,3 let). Celkový věkový průměr zkoumaného souboru byl 25,8 let. Z hlediska společenského statusu se ve skupině nacházeli 2 studenti vysoké školy a 5 nezaměstnaných.

Popis: Skupinový rozhovor probíhal po pracovní době v jednom ze společných bytů instruktorů. Největším úskalím bylo zorganizovat společný termín, který by vyhovoval všem. Jelikož většina instruktorů vykonává kromě práce instruktora ještě druhou práci ve večerních hodinách (barman, servírka, au-pair, práce v kanceláři, aj.). Začátek rozhovoru byl poněkud rozpačitý, jelikož u všech respondentů se jednalo o prvotní zkušenost se skupinovým rozhovorem. Postupem času se úroveň odpovědí zvyšovala a atmosféra nebyla tolik vypjatá. Proto v závěru rozhovoru byly znovu zopakovány některé okruhy.

4.3.4 Polostrukturované interview

Interview: 01

Respondent: Čech (muž), 29 let

Povolání: nezaměstnaný

Délka interview: 30 min

Datum, čas: 15. 2. 2018, 18:00-18:30

Místo: Alpine Sports Andermatt, Švýcarsko, jeden ze společných bytů instruktorů

Počet odučených sezón: 11 sezón

Země působení: Česká republika, Kanada, Rakousko, Švýcarsko

Znalost cizích jazyků: angličtina, čeština, ruština

Úroveň vzdělání: české vzdělání – instruktor lyžování APUL A (druhý nástroj: telemark)

Popis: První polostrukturované interview probíhalo po zavírací době v kanceláři lyžařské školy. Podmínky pro rozhovor tak byly ideální. Nicméně průběh rozhovoru byl několikrát přerušen z důvodu nutnosti telefonního hovoru respondenta.

Interview: 02

Respondent: Čech (muž), 36 let

Povolání: nezaměstnaný

Délka interview: 20 min

Datum, čas: 16. 2. 2018, 18:30-18:50

Místo: Alpine Sports Andermatt, Švýcarsko, jeden ze společných bytů instruktorů

Počet odučených sezón: 11 sezón

Země působení: Austrálie, Česká republika, Kanada, Libanon, Rakousko, Švýcarsko

Znalost cizích jazyků: angličtina, čeština, němčina, ruština

Úroveň vzdělání: české vzdělání – instruktor lyžování APUL B + ISIA známka (druhý nástroj: snowboard)

Popis: Druhé polostrukturované interview probíhalo ve vylidněné místní kavárně. Atmosféra byla příjemná. Rozhovoru u šálku kávy dominovaly impozantní zasněžené vrcholky hor za okny kavárny. Délka byla o něco kratší, především z důvodů mírné nervozity respondenta a nepříliš obsáhlé odpovědi v porovnání s prvním interview.

Interview: 03

Respondent: Češka (žena), 21 let

Povolání: studentka

Délka interview: 20 min

Datum, čas: 18. 2. 2018, 17:20-17:40

Místo: Alpine Sports Andermatt, Švýcarsko, jeden ze společných bytů instruktorů

Počet odučených sezón: 2 sezóny

Země působení: Česká republika, Švýcarsko

Znalost cizích jazyků: angličtina, čeština, němčina

Úroveň vzdělání: české vzdělání – instruktor lyžování APUL C

Popis: V pořadí třetí, a zároveň poslední polostrukturované interview, proběhlo v dívčím apartmánu po pracovní době. Jelikož respondentkou byla žena. Rozhovor narušil pouze příchod druhé kolegyně ze snowboardové lekce. Završením tohoto rozhovoru jsem získat veškeré poznatky do své diplomové práce.

4.4 Data management

4.4.1 Záznam dat

Ohniskovou skupinu i polostrukturované interview jsem nahrával zároveň na notebook HP Pavilion pomocí Audio Free Editoru, a na záznamník mobilního telefonu Samsung A3. Dvojí záznam proběhl s vidinou možnosti následného porovnání technické kvality nahrávky, díky

kteří si lze ušetřit velké množství času. Druhým důvodem pořízení záložní nahrávky bylo případné předejití rizika potíží s jedním ze zařízení. Nahrávky jsem poté uložil do počítače do programu MS Word.

4.4.2 Zpracování dat

Přepis probíhal pomocí programu Sony Digital Voice Editor. Program je vhodný k přepisu audio záznamů především díky funkcím posouvání záznamu, možnosti úpravy rychlosti přehrávání (zpomalení záznamu) a celkově lepší manipulací s nahrávkou. Samotný přepis byl nejnáročnější částí kvalitativního výzkumu, zejména tedy po časové stránce. Jednalo se o 30 stran textu. Nespornou výhodou byl přepis nahrávek s co nejkratším časovým odstupem od jejich záznamu. Výhoda spočívá v lepší orientaci v textu, společně s vybavením si souvislostí. Nahrávky jsem přepisoval osobně. Korekce proběhla následující den opakovaným poslechem. Jelikož záznam ohniskové skupiny probíhal v anglickém jazyce, bylo zapotřebí text přeložit do češtiny. Finální verze všech prepisů byla uložena do programu MS Word.

Zpracování dat ohniskových skupin proběhlo za pomoci licenčního softwaru Atlas.ti 6.2, který je vhodný k analýze dat kvalitativního výzkumu, jelikož umožňuje data analyzovat, kódovat a následně s nimi pracovat (Andres, 2012). Pro lepší pochopení rozhraní programu byly zapotřebí konzultace s PhDr. Janou Hoffmannovou, Ph.D. – vedoucí diplomové práce a zhlédnutí instruktážních videí z internetového portálu www.youtube.com. Jelikož se jedná o licenční software, zpracovával jsem data na notebooku mé vedoucí práce.

4.4.3 Analýza dat

Analýza kvalitativních dat byla realizována pomocí metody vytváření trsů, kterou ve své knize popsal Mioviský (2006). „Metoda vytváření trsů slouží obvykle k tomu, abychom seskupili a konceptualizovali určité výroky do skupin, např. dle rozlišení určitých jevů, místa, případů atd. Tyto skupiny (trsy) by měly vznikat na základě vzájemného překryvu (podobnosti) mezi identifikovanými jednotkami“ (Mioviský, 2006, 221). Analytickým postupem ze základních jednotek vytváříme jednotky obecné. Vznikají tak kategorie, které mají podobu hierarchické dimenze. Vzájemné vztahy mezi kategoriemi určují centrální kategorii, kterou lze považovat za centrální téma.

Ke zpracování dat pomocí metody vytváření trsů bylo přistoupeno prostřednictvím kódování. „Kódování zprostředkovává údaje pro další práci, třídění, seskupování a interpretaci

Reichel“ (in Sopúch, 2014, 30). Podle Charmazové (2006) je zapotřebí postupovat ve dvou krocích.

První krok neboli iniciální kódování, slouží k rozfázování textu na jeho segmenty. Vznikne databáze kódů pro další kódování. Kódování probíhá pomocí tvorby úplně nového kódu, tvorby kódů na základě použitého textu nebo kódování vybraného textu na základě vybrání kódů z propojené databanky. Hendl (2005) zdůrazňuje důležitost oproštění se od vytyčených cílů a zaměření se na smysl jednotlivých kódů. Z tohoto důvodu bychom měli přepisy několikrát přečíst (Walker, 2013). Kódování probíhá v několika úrovních, jehož cílem je co největší průnik do hloubky dané problematiky. Dochází ke změně kódů, některé kódy jsou pohlceny na úkor jiných kódů a jiné naopak úplně smazány (Sopúch, 2014).

Druhou fází dle Charmazové (2006) je takzvané zaostřené kódování. Jedná se o vybrání vybírání kódů dle četnosti a vytvoření tzv. code families (rodin). Hlavní kód dle četnosti představuje rodinu a zbylé kódy členy rodiny. Vytvořením jednotlivých families je kódování textu dokončeno.

4.4.4 Limity práce

Za limity práce považuji provedení výzkumného šetření ve Švýcarsku. Focus group (ohniskový rozhovor) v délce přibližně jednu hodinu probíhal v anglickém jazyce, tudíž byla zapotřebí dostatečná znalost cizího jazyka k samotné realizaci výzkumu. Následné zpracování dat zabralo delší časový úsek, jelikož bylo nutné veškeré informace přeložit do češtiny. Dále výzkum probíhal ve vrcholové zimní sezoně, kvůli časovému omezení délky trvání zkuškového období, ve kterém jsem se nacházel a pracoval v zahraničí jako lyžařský instruktor. Na realizaci samostatného výzkumu se z tohoto důvodu nemohli podílet jedinci, které bych jinak rád zahrnul do diplomové práce, především díky odlišnosti věku a zkušeností, s cílem větší pestrosti vnímání kariérní dráhy lyžařského instruktora.

4.4.5 Etika výzkumu

Jakýkoliv výzkum zahrnující lidský faktor se neobejde bez dobrovolného, informovaného souhlasu všech účastníků (Valenta, 2009). „Výzkum pracující s lidmi musí respektovat etické principy úcty, spravedlnosti, prospěšnosti a hlavně zachování lidské důstojnosti“ Kutnohorská (in Sopúch, 2010, 31). Proto jsem v diplomové práci postupoval dle pravidel etické komise Fakulty tělesné kultury a řídil se doporučeními Hendla (2005).

Před samotnou realizací metod kvalitativního výzkumu (ohnisková skupina = focus group, polostrukturované interview, čára života = životní křivka) jsem seznámil účastníky s průběhem a cíli výzkumu a získal podpisem stvrzený dobrovolný, informovaný souhlas. Informovaný souhlas, včetně CD s nahrávkami a přepisy jednotlivých ohniskových skupin, je součástí přílohy diplomové práce. Vzhledem k obsahu citlivých osobních údajů je ovšem k dispozici pouze členům vědecké komise.

5 VÝSLEDKY A DISKUSE

Výsledky jsou interpretovány pomocí grafického zobrazení síťových náhledů, které byly přeneseny z programu Atlas.ti 6.2. Znázorňují vzájemné propojení jednotlivých rodin s kódy, které jsou doplněny komentářem a převzatými citacemi z Focus group, polostrukturovaných interview a čáry života. Pro lepší orientaci v textu jsou znázorněny kurzívou. Rodiny jsou seřazeny sestupně podle četnosti svých kódů. Jednotlivá témata jsou v souladu s výzkumnými otázkami a navzájem se prolínají. Všechny citace navíc obsahují odpovídající věk instruktora, počet odučených sezon a fiktivní jméno. Jména byla záměrně změněna, aby nedošlo k porušení etické dohody.

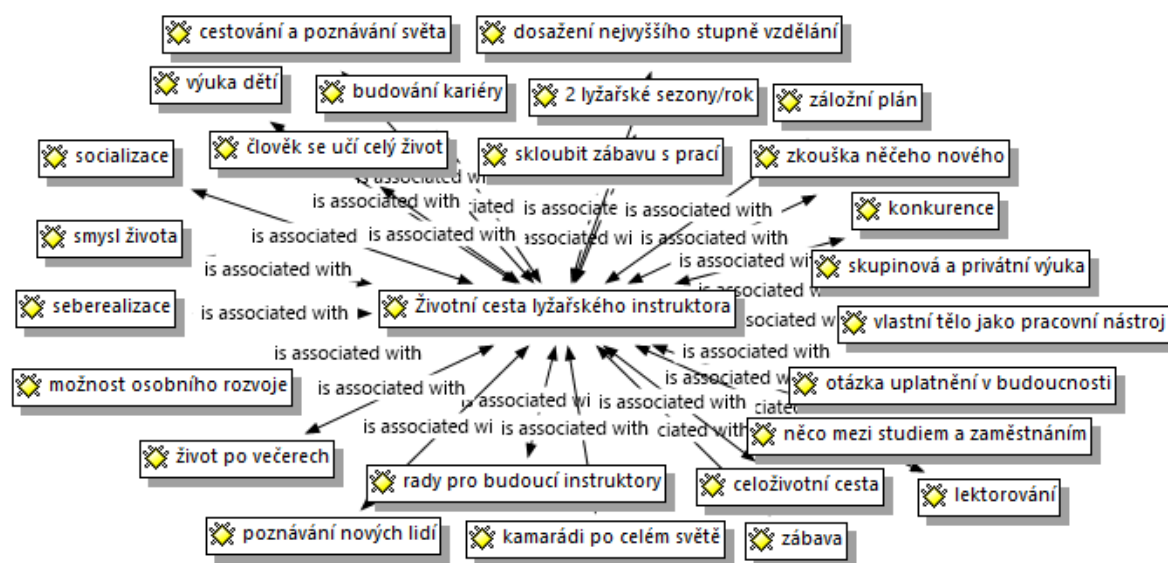
Tabulka 4: Rodiny, kódy, citace

Families	Codes	Quotations
<i>Životní cesta lyžařského instruktora</i>	25	67
<i>Vlastnosti (dovednosti) lyžařského instruktora</i>	22	53
<i>Výhody instruktorství</i>	12	34
<i>Nevýhody instruktorství</i>	12	25
<i>Práce v zahraničí</i>	11	18
<i>Finanční podmínky</i>	7	13
<i>Systém vzdělání APUL</i>	5	9

5.1 *Životní cesta lyžařského instruktora*

Životní cesta lyžařského instruktora je nejkódovanější rodinou, jelikož představuje velice široký pojem. Každý instruktor na ni nahlíží z úplně jiného úhlu pohledu. Právě věk a dosažená úroveň vzdělání jsou důležitými determinanty, co se týče odlišnosti názoru. Jednoznačně bude podstatu své profese chápat začínající instruktor nebo zkušený "mazák", který odučil desítky sezon. Široká možnost uplatnění je příčinnou, proč se instruktorství věnuje tolik lidí na světě. Mnozí v ní spatřují práci, jiní zase zábavu a snadnou cestu přivýdělků. Pro některé je výuka na kopci *celoživotní cestou*, které věnují téměř celý svůj život s cílem dosáhnout na nejvyšší možnou úroveň (Kolařík, 2012). Pro druhé zase brigádou na několik málo víkendů v zimní

sezoně. Každý pohled na životní cestu lyžařského instruktora má své opodstatnění, aby vyhovoval především samotnému instruktorovi a jeho životnímu stylu.

Vzorec 1: Životní cesta lyžařského instruktora

Myšlení věkově starších instruktorů je odlišné od těch mladších. Pokud učíte delší dobu, tak se tomu musíte věnovat naplno. Práce dává smysl vašemu životu. Říčan (1989) spatřuje *smysl života* v nějaké činnosti, pokud si její vykonavatel je schopen odpovědět na otázky typu: kdo jsem, kam směřuji, čemu doopravdy věřím, v čem je smysl mého života?

Stejně jako každý jiný obor se učení lidí lyžařským dovednostem na svahu neustále vyvíjí. Proto je zapotřebí jít s dobou. Neuvíznout na místě a nemyslet si, že už víte všechno. *Člověk se učí celý svůj život*. Metodika lyžování, její technika a další komponenty prochází sezony od sezony modernizací jak doma, tak i ve světě. Jít s dobou znamená tvrdě na sobě pracovat a sbírat zkušenosti. Zaměstnání se jeví jako do života přínosné, pokud poskytuje *možnost osobního rozvoje* (Bělohlávek, 1994). *Seberealizace* je tím nejvyšším stupněm (Maslow, 1999).

Pokud se podaří *skloubit zábavu s prací*, jedná se o nejlepší možnou cestu. Jelikož radost z nějaké činnosti jde ruku v ruce s vyšším zaujetím o danou problematiku. Nejedná se o několik málo dní v roce, spíše o roky praxe, které mohou přerůst v celoživotní poslání. Lyžařský instruktor by měl mít vybudovaný vztah k lyžování. Jinak může dojít k tomu, že se z povolání, které přináší člověku radost a uspokojení stane práce, jejíž jediným účelem je finanční odměna (Křivohlavý, 2006). Je-li instruktor při výkonu svého povolání motivován pouze vidinou peněz, či jinými relativně nižšími potřebami, může to podle Hory (1984) způsobit negativní následky.

(Vladislav, 36 let, 11 sezon, úroveň 3): „*Všechno co dělám, dělám pro sebe. Nijak nespěchám a dávám si na všem záležen. Každá úroveň vzdělání, každá země, každá sezona je něčím jiná a právě to se mi na tom tak moc líbí. Je to celoživotní cesta, která dává tvému životu podstatu. Tím že děláš to, co tě baví*“.

Vývoj je podle Bělohávkova (1994) kontinuální proces, který se neustále mění v čase. Z pohledu biodromální psychologie i zásah do vývoje, který způsobí krok zpět, může mít ve výsledku kladný vliv na utváření osobnosti. Pomocí něj dochází ke změně pohledu na svět a chápání mezilidských vztahů (Říčan, 1989).

(Nikol, 27 let, 8 sezon, úroveň 3): „*Stále se snažíš zlepšovat. Je to hodně o seberealizaci. Nesmíš zapomenout, že to také děláš pro sebe. A pozorovat zlepšení na sobě je hlavní hnací motor, který tě žene stále dál a dál a potom se můžeme bavit o něčem, co připomíná kariéru*“.

Budováním životní kariéry je myšleno jako postupné stoupaní po společenském žebříčku výše, který umožňuje převážně motivace osobního postupu (Křivohlavý, 2006). Erikson (1965) spatřuje cíl ve snaze zachovat po sobě něco cenného, něco co by připomínalo vlastní odkaz i po smrti.

Součástí kariéry je dosažení ekonomické dospělosti, která je úzce spjata s profesní rolí. Člověk se stává soběstačný díky finančnímu příjmu. Dokáže uspokojit své potřeby včetně potřeby seberealizace (Vágnerová, 2007).

Kariéra lyžařského instruktora se nemusí ubírat jen cestou práce na sjezdovce. Záleží-li instruktorům na *budování kariéry* a disponují manažerskými dovednostmi, lze najít uplatnění i jinak. Například ve větší lyžařské škole jako manažeři nebo supervizoři. Je to jedna z cest, jak postoupit o stupeň výš, organizovat a řídit lidi, snažit se něčeho dosáhnout, stoupat po společenském žebříčku výše a výše. Hledat nové cesty a způsoby uplatnění, sbírat jednotlivé díly skládačky, a poté se zkusit postavit na vlastní nohy a založit si lyžařskou školu. Vysoká konkurence však nutí vynaložit maximální úsilí a být nejlepší ve svém oboru.

Naopak u mladších instruktorů jde především o *zkoušku něčeho nového*, neznámého. Nepřikládají možnému budoucímu vývoji velkou váhu. Žijí přítomností a *zábava* je jednou ze součástí vývojové etapy, ve které se nacházejí. Nepřemýšlí nad tím, co bude dál. Jestli má daná činnost nějakou hlubší podstatu. Chtějí si užít zimu strávenou na horách se svými přáteli a kolegy. Hlavní úkol podle Drapela (in Klein, 2016) spočívá v nalezení své podstaty v souvislosti se životní filozofií jedince.

(Lucie, 19 let, 2 sezony, úroveň 2): „*Já zkusila odpracovat jednu sezonu, a pak přišla další a další. Je to pro mě závislost, která snad nikdy nekončí. Jsem stále studentka sociologie. Takže*

pro mě je práce lyžařské instruktorky stále něco mezi studiem a zaměstnáním. Umožňuje mi to především zkouškového období, a jelikož nejsem tolik vytižená, ráda strávím čas na horách. Je to pro mne perfektní“.

Lyžování a instruktorské počátky umožňují vycestovat a *poznávat nové lidi*. Utvářet si známosti a vztahy, získat pocit sounáležitosti ve skupině (Křivohlavý, 2006), *život po večerech*, vysedávání po barech, sociální kontakt s vrstevníky, kteří přijeli na hory za *zábavou*. To jsou důvody, proč se velká řada mladých lidí snaží získat instruktorskou licenci. Splňuje totiž jejich životní očekávání. Lyžování je především o *zábavě*. Podle Soumara a Bolka (2012) je samotná činnost, která vám přináší naplnění i svou podstatou.

(Jakub, 24 let, 4 sezony, úroveň 2): *„Já nedávno dokončil vysokou školu. Lyžování je pro mě cestou jak mohu cestovat a poznávat svět. Baví mě setkávání lidí, mám plno kamarádů po celém světě od vrstevníků až po starší kolegy“.*

(Arnošt, 25 let, 3 sezony, úroveň 2): *„Je to součástí života lyžařského instruktora. Pítí, seznamování se s novými lidmi a večerní život“.*

Instruktoři procházející adolescencí, popřípadě mladou dospělostí mají potřebu *socializace*, která je součástí jejich vývojové etapy. Navazované vztahy jim umožňují získat pocit vlastní identity a vlastního „já“ ve společnosti či skupině (Říčan, 1989). Značné množství klientů prochází stejnou věkovou etapou. Proto jsou jejich cíle a očekávání z výuky velmi podobné s mladými instruktory. Klienti se přijeli na hory bavit a očekávají od instruktorů, že na této úrovni nebudou jenom vykonávat práci učitele, ale i průvodce, či společníka.

Cestování neodlučitelně souvisí s prací lyžařského instruktora. Jedná se totiž o sezonní práci. Lyžařská sezona se pohybuje okolo 3 - 4 měsíců. Díky možnosti vycestovat do Austrálie, Nového Zélandu, Chile a dalších destinací během léta v Evropě, je tak během jednoho roku možné uskutečnit *2 lyžařské sezony*. Stále je tu ale dostatek času mezi sezónami. Mnoho instruktorů to řeší tak, že během tohoto období má jiné zaměstnání, především za účelem výdělku peněz na obživu a další potřeby. Kvalifikovanější instruktoři snadněji hledají uplatnění v oboru v lyžařských resortech. Pro ty mladší a méně kvalifikované znamená konec sezony většinou návrat do školy, nebo nutnost se poohlédnout po jiné práci z důvodu nedostatečného finančního příjmu.

(Jakub, 24 let, 4 sezony, úroveň 2): *„Každé místo na světě má své výhody a nevýhody a proto je tak úžasné cestování a poznávání různých středisek, kultur, prostředí, lidí“.*

Na instruktora můžeme nahlížet podle Vebrové (2006) a Sopúcha (2014), jako na globálního cestovatele. Cestování po celém světě v sobě skrývá jedinečný smysl, a tím je *poznávání*

nejrůznějších koutů naší zeměkoule. Cestování přináší radost a uspokojení z nových objevených míst, hor a lidí.

Zásadní otázkou této kapitoly diplomové práce je: zda má práce lyžařského instruktora perspektivní *uplatnění v blízké budoucnosti*? Odlišné vnímání zde opět vykresluje mladická nerozhodnost a otevřené možnosti, které spatřují v nejbližší budoucnosti především začínající instruktoři s nedokončeným vzděláním. Život nemají doposud nalajnovaný a hledají cestu, kterou by se mohli ubírat v příštích letech. Ale i v nejasnosti je krása na naděje, která dává vašemu životu radost z očekávání.

Podle Hoffmannové (2011) je prožívání radostných chvílí spíše otázkou přítomnosti. Mladí instruktoři nepřemýšlejí příliš dopředu, spíše se snaží vychutnat si chvíle, které právě prožívají. Z tohoto důvodu se u nich setkáme maximálně s krátkodobými cíli do budoucnosti.

(Lucie, 19 let, 2 sezony, úroveň 2): „*Určitě plánuju vrátit se do Austrálie do resortu Thredbo v budoucnu. Jelikož ještě stále studuju, ráda bych odpracovala v této branži ještě několik sezón, když to budu stíhat. Ale stále si ještě nejsem jistá, jestli budu pokračovat na úroveň 3. Asi to pro mne nebude dlouhodobá kariéra*“.

(Marie, 23 let, 2 sezony, úroveň 1): „*Pro mě osobně, mi to Céčko asi stačí. To z toho důvodu, že já nechci být full time instruktor. Jelikož nechci na horách trávit celou sezonu. A mě se to nevyplatí, dát tolik peněz a ten čas do instuktorování. Protože na horách trávím jen víkendy. A asi to pro mě nemá cenu*“.

Není vyloučena kombinace studia a instruktorování. Analýza dat poukazuje na to, že pokud je učení lyžovat zábavou, je možné mít stabilní práci a jezdit na hory o víkendu a občas vzít nějakou lekci. Vše to záleží na domluvě s majitelem lyžařské školy, vytíženosti a vzdálenosti bydliště od lyžařského střediska. Markovich & DeVaney (1997) nevylučuje vzájemné prolínání více profesí najednou. Člověk má vždy možnost začít pozdější kariéru v jiném oboru.

Se zvyšující se úrovní lyžařského vzdělání se otevírají nové a nové možnosti. Jedná se o celoživotní proces, který se každým okamžikem vyvíjí. Zmíněná seberealizace je hnacím motorem úsilí vynaloženého do povolání. *Dosažení nejvyššího stupně vzdělání* umožňuje vést kurzy a školit nové instruktory. Práce nabírá úplně jiné obrátky. Na instruktora je nahlíženo jako na odborníka s hlubším pochopením všech souvislostí o lyžování a jeho výuce. Tento krok a změny, které s ním souvisí, by se dal přirovnat k rozdílnosti úrovně absolventů magisterského a doktorského studia na vysoké škole.

(Vladislav, 36 let, 11 sezon, úroveň 3): „*Pokud jste lyžařským instruktorem. Vždy se snažíte někam posunout, něco dokázat. Nechcete ztvrdnout dvacet let na druhé úrovni. To přece nedává smysl. Všichni co se dívají dopředu. Vidí úspěch, vlastní zlepšení, lepší finanční ohodnocení, nové znalosti a dovednosti, které se vám nabízejí, větší pestrost práce, lepší klientelu a pracovní podmínky*“.

(Petr, 29 let, 11 sezon, úroveň 4): „*Pokud dosáhnete úrovně examiner, zkoušející, lektor. Dosáhnete dalšího levelu, Můžete trénovat a vést instruktory. Je to o něčem ještě úplně jiném. Být profesionálem mezi profesionály. To je něco, čeho bych rád dosáhl já. Nechci být jen průměrným instruktorem, ale snad jednou být instruktorem instruktorů*“.

Lektorování představuje samotný vrchol lyžařské kariéry. Avšak zájmem a odpovídajícími dovednostmi k dosažení této úrovně disponuje jen malá hrstka instruktorů. Jedná se o časově náročnou práci, jejíž součástí je také tvorba nových metodik lyžování (Šoferová, 2008).

V každém případě se vyplatí mít *záložní plán*. Rizika neodmyslitelně patří k instruktování a všeobecně k pracím, kde jste odkázáni na *vlastní tělo jako na pracovní nástroj*. Neznalost jiné profese krom práce lyžařského instruktora může zapříčinit, že v jednom okamžiku člověk přijde o všechno. Ztratí tak svou životní cestu, doposud tvrdě vybudovanou kariéru, oblíbený koníček a zálibu, které se věnoval celý svůj život.

(Nikol, 27 let, 8 sezon, úroveň 3): „*Ale vždycky se hodí mít záložní plán. V životě lyžařského instruktora se může „posrat“ mnoho věcí a je dobré mít i něco v záloze. Něco, co vám umožní pokračovat a neuvíznout v životě*“.

Názory starších a mladších instruktorů se rozcházejí také v pohledu na *skupinovou a privátní výuku*. Starší a zkušenější instruktoři preferují spíše pokročilé lyžaře v rámci privátních lekcí. Zaměřují se na detaily v technice. Styl výuky a dovednostní úroveň klientů jim umožňuje více si zalyžovat v samotném průběhu lekce. Předávané informace jsou více specifické a odborné.

Zatímco mladší instruktoři stále sbírají zkušenosti. Jejich náplní práce jsou především začínající lyžaři a skupinová výuka dětí. Poznatky jsou uzpůsobené jejich věku a myšlení. Atmosféra během výuky je uvolněnější, která je navíc doplněná o skupinové hry k udržení pozornosti.

(Vladislav, 36 let, 11 sezon, úroveň 3): „*Určitě dávám přednost privátním lekcím. Je možné se tak zaměřit privátně na menší počet jedinců a urychlit proces výuky a možného progresu. Je to daleko víc personální. Už ta vztahová rovina a způsob komunikace je úplně na jiné úrovni*“.

Na rozdíl od...

(Lucie, 19 let, 2 sezony, úroveň 2): „*Já miluju skupinovou výuku. Vždy jsem zažila nejvíce zábavy ve větším počtu*“.

(Eva, 24 let, 3 sezony, úroveň 2): „*Pro mě je třeba jednoduší pracovat s lidmi ve skupině. Je to mnohem přirozenější před více lidmi vystupovat, řídit je a vést*“.

Ale vždycky se najde někdo, kdo ve skupině vyčnívá, v tom negativním slova smyslu. Zpomaluje celou skupinu a ostatní se musí přizpůsobit. Výuka větší skupiny tak doslova stagnuje na úkor nejslabšího článku.

Nezáleží jenom na klientech, ale také na instruktorech a jejich preferencích. Něčí slabostí může být *výuka malých dětí*. Ale naopak někdo jiný se ve výuce dětí úplně vyžívá. Podobně jako po mnoha letech ve školství může učitel dosáhnout pedagogického taktu, tak je tomu u instruktorů lyžování. S počtem odučených sezon se postupně utváří pohled instruktora na jeho životní cestu, která se promítá v učení na sjezdovce.

(Petr, 29 let, 11 sezon, úroveň 4): „*Mám rád každou lekci svým způsobem. Nejsem moc vybíravý. Asi nejradši kombinuji výuku všech úrovní lyžařů. Pokud učíte jednu věc pořád dokola, tak vás to po chvíli přestane bavit. Nicméně všechno je strašně individuální, dá se učit ta samá dovednost tolika způsoby a na vás je jen to rozhodnutí, jak ušít lekci vašemu klientovi na míru. Zastávám názor, že je nejlepší zkusit obojí. Vést skupinku i privátní výuku*“.

Rady pro budoucí a stávající instruktory:

(Petr, 29 let, 11 sezon, úroveň 4): „*Pokud chtějí, aby to bylo rentabilní pro ně a ta práce jim přinášela peníze, tak se jednou budou muset rozhodnout jít do zahraničí. A aby v zahraničí byli úspěšní, tak to vyžaduje umět spoustu jazyků*“.

Práce v zahraničí souvisí se *znalostí jazyků*, bez které není snadné se prosadit. Klienti a majitelé lyžařských škol se nepřizpůsobují dovednostem lyžařských instruktorů. Naopak instruktoři musí prokázat svou kvalitu. V zahraničí je každý považován za „*Ausländera*“, neboli za cizince. Dobrou znalostí jazyků je možné zvýšit svou atraktivitu na trhu práce (Siegel, 2005).

(Vladislav, 36 let, 11 sezon, úroveň 3): „*Pokud to chtějí brát vážně, tak by měli pochopit, že by na sobě měli začít makat. Že lyžovat a dobře lyžovat není to stejné. Není to jen o večerech strávených v hospodě. Učit se jazyky, a snažit se být nejlepší, pokud to chtějí dělat dobře. Pokud to mají pouze jako přivýdělek na vysoké škole, tak je to docela jedno*“.

Každý se snaží být tím nejlepším, aby byl na vyšších pozicích při konkurenčním boji o klienty a jejich rozdělovací systém. Je zapotřebí začít u sebe a zapracovat sám na sobě. Každý

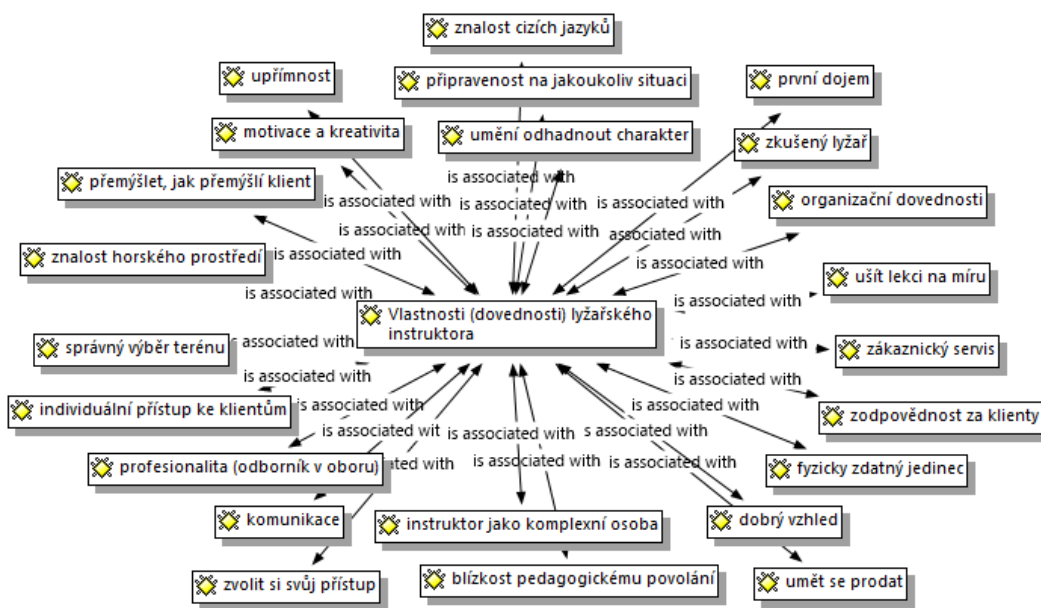
má své lepší a horší stránky. A jelikož je lyžařský instruktor považován za komplexní osobu, tak by všechny jeho dovednosti měli být na adekvátní úrovni.

(Marie, 23 let, 2 sezony, úroveň 1): „*Rozhodně bych doporučila obecně lidem, kteří přemýšlí nad tím, jestli být nebo nebýt lyžařským instruktorem, aby si rozmysleli, jestli je to bude bavit. Anebo to chtějí dělat jen kvůli tomu, aby si vydělali peníze. Protože za A, s takovou si ty peníze stejně nevydělají a za B, když je to nebaví tak by to pro ně bylo peklo*“.

Platí zde pravidlo, že pokud chce člověk v životě něco dělat, tak by to měl dělat pořádně. Jinak výsledek a hodnota té práce ztrácí svůj význam. Pokud to nedělá s vlastním zaujetím, tak to lidé poznají a v jejich očích to ztratí na důležitosti. Navíc nelze někoho jiného správně namotivovat pro danou činnost bez toho, když samotný jedinec není motivován. Práce by měla být zároveň koníčkem a zálibou. Jinak se z ní postupem času stane povinnost, kterou je zapotřebí vykonávat k zabezpečení životních potřeb.

5.2 Vlastnosti (dovednosti) lyžařského instruktora

Aby byla práce lyžařského instruktora prosperující, měl by disponovat mimo dosažené vzdělání také *vlastnostmi (dovednostmi)*, které mu zaručí bezpečný průběh výuky a kvalitní přístup ke klientům. Kombinace pocitů bezpečí a zábavy umožňuje snazší a rychlejší progres. Jedná se o tři základní pilíře, na které je třeba během výuky myslet a řídit se jimi. Cílem je dosažení spokojenosti klientů, která souvisí s jejich návratností zpět do lyžařské školy. Budování vlastní klientely pomocí interpersonálních vztahů je jednou z podstat instruktorské práce, která mu zabezpečuje dostatek hodin během lyžařské sezony a tudíž i finanční příjem.

Vzorec 2: Vlastnosti (dovednosti) v životní cestě lyžařského instruktora

Nejpočetnějším kódem je *zákaznický servis*, který v lyžařské branži představuje profesionální servis na nejvyšší možné úrovni, jaké je možné dosáhnout. Uspokojování potřeb klientů je na prvním místě. Jedná se o široké spektrum činností (dovedností), kterými by měl každý lyžařský instruktor disponovat. Zákaznický servis je poskytován během jakéhokoliv kontaktu s klientem, ať už v průběhu samotné lekce nebo v rámci celého dne. Je nezbytnou součástí vedoucí k úspěchu (Mical, Nohejl, a kol., 2016). Zahrnuje celou řadu komponentů, kterými se budu zabývat v této kapitole.

(Jakub, 24 let, 4 sezony, úroveň 2): „Práce lyžařského instruktora je celá o zákaznickém servisu. Je to vše o umění odhadnout jejich charakter. Poznat to, co od vás očekávají. A snažit se na jednu stranu přizpůsobit a vyhovět jejich požadavkům a na druhou se řídit zásadami a postupovat profesionálně“.

„Instruktor by měl být vyzrálou osobností, která má určité charakterové vlastnosti“ Dvořák a kol. (in Sopúch, 2014, 51). Jednou z těchto vlastností je profesionalita. *Profesionalita* lyžařského instruktora spočívá ve vysoké odbornosti, efektivitě a plném nasazením ve výkonu práce. Na lyžařského instruktora je nahlíženo jako na *komplexní osobu*.

(Petr, 29 let, 11 sezon, úroveň 4): „To znamená, že ty musíš mít skill, jak učit, umět analyzovat pohyb člověka, plus zároveň bravurně zajet jízdy. Ty musíš bejt jakoby mix tady tohohle všeho a na vysoký úrovni“.

(Arnošt, 25 let, 3 sezony, úroveň 2): „*Ideální instruktor by měl být zkušeným lyžařem, příkladným učitelem, neměla by mu vadit práce s lidmi, měl by z něj vyzařovat přirozený respekt na kopci a být jednoduše profesionál ve všech ohledech*“.

Je důležité *umět odhadnout charakter a ušít lekci na míru*. „Kdo hýbe lidmi, měl by jim rozumět“ (Hora, 1984, 13). Klienti často upřednostňují radostné prožití času stráveného na horách a pozitivní zážitky před vlastním technickým aspektem lyžování (Drahoňovský, Novák, 2011). Proto je dobré *přemýšlet, jak přemýšlí klient*. Smyslem je rozvoj druhých a s tím spojená radost v rámci edukace, aby žák ve výsledku přerostl svého učitele (Holec, 1994). Spokojenost zde hraje podstatnou roli. Pokud jsou klienti spokojeni, je možné dosáhnout dlouhodobějšího vztahu a možného návratu klientů příští sezonu.

(Lucie, 19 let, 2 sezony, úroveň 2): „*Umět být zábavný a nadšený pro svou práci. Především pak při práci s dětmi. Když jsem byla mladší, měla jsem několik málo lekcí s takovými instruktory. Lyžování bylo vždy zábavné. Instruktoři kombinovali výuky s hrami. Předváděli různé skoky a triky na lyžích, aby udrželi naši pozornost*“.

S temperamentem souvisí lidská *motivace a kreativita*. Lidé jsou však velmi rozdílní, a tak by dlouholetá praxe v oboru měla být nápomocna použití adekvátního *individuálního přístupu ke klientům*. V této práci se instruktoři denně setkávají s rozdílnými typy lidí. Charakter však často není lehké rozpoznat, a už vůbec ne s ním pracovat. Alespoň z části by jej měla usnadnit znalost typologie postojů a neuroticismu.

(Eva, 24 let, 3 sezony, úroveň 2): „*Být ve výuce kreativní. Zaměřit se na osobnost klienta a najít správnou cestu ve výuce, která mu bude vyhovovat. Nezkoušet jen stále dokola nějaké cvičení (například letadla), ale spíše obměňovat cvičení*“.

Vhodná je také dlouhodobá *motivace*, aby si klienti utvořili vlastní návyky a dokázali se rozvíjet ve svém volném čase. Hoffmannová (2011) pohlíží na instruktora jako na možného prvotního *hybatele* s myslí svých klientů. Instruktor působí během lekce jako vzor a je zdrojem *inspirace*.

Lyžařský instruktor by dále měl disponovat co možná nejvyšší *znalostí horského prostředí*. Aby se dokázal na sjezdovce bezpečně pohybovat a vést výuku, jelikož má vysokou *odpovědnost za klienty*. Měl by být tak trochu průvodcem na horách. *Správný výběr terénu* mu umožní odvést kvalitní práci během výuky. Je tudíž nutné pravidelně sledovat předpověď počasí, znát frekventovanost lyžařů na sjezdovkách, mít u sebe číslo na horskou službu v případě nouze. K tomu všemu je zapotřebí mít *všeobecný přehled* o aktuálním dění v lyžařském areálu.

(Arnošt, 25 let, 3 sezony, úroveň 2): „*Zásadní je nejen znalost lyžařská a učitelská, ale také znalost vybavení. Často se vás klienti ptají na kvalitu lyží, parametry při výběru a koupi lyžařského vybavení, jako jsou lyžařské boty, vázání, atd.*“.

Pro zabezpečení bezpečnosti klientů je zapotřebí si osvojit *organizační dovednosti*. Jedná se o způsob, jakým lze organizovat výuku na kopci. Každý instruktor s ohledem na situaci by si měl zvolit *svůj vlastní přístup*. Lyžařský instruktor musí být *připraven na jakoukoliv situaci*. Snažit se předejít hrozícímu nebezpečí a naučit se zvládat krizové situace. I když se občas stane, že se něco nepovede, měl by být instruktor *upřímný* ke svým klientům. Pokud se klient může spolehnout na svého instruktora, vidí jeho zájem, který o něj jeví, je pro něj oporou na svahu i mimo něj, tak si příště opět vybere toho stejného instruktora pro svou lekci (Dvořák a kol., 2013).

(Vladislav, 36 let, 11 sezon, úroveň 3): „*Občas dostaneš někoho, kdo má strach. A můžeš být nejlepší lyžařský instruktor na světě, ale pokud si nedokážeš adekvátně poradit s touto situací, tak seš prostě v háji*“.

Stres a strach jsou kódy, které nikdo z dotazovaných nezmínil, přesto stres a strach mohou mít i motivační charakter jak ze strany instruktora, tak u klientů. Obojí vybízí k vyšším výkonům. Umění eliminovat a naopak zintenzivnit stres nebo strach je vhodným nástrojem zaručující bezpečný průběh výuky (Zandl, 2006).

Ať už působí lyžařský instruktor v České republice nebo v zahraničí, ve velké lyžařské škole nebo v kolektivu několika přátel, na pár týdnů v hlavní sezoně nebo přes celou zimu, vždy je pro někoho vzorem. Měl by dbát na to, aby udělal dobrý *první dojem*. Přednost mají *sympatičtí* a dobře vypadající instruktoři. Péče o *vzhled* je důležitá, neboť pomáhá *prodat se* v konkurenčním boji a k zajištění práce. Touto cestou lze získat i větší dýška a nové známosti.

(Vladislav, 36 let, 11 sezon, úroveň 3): „*V Rakousku je to pocta být lyžařským instruktorem. Lidi chodí po ulicích, koukají na tvou uniformu s úžasem a vždy tě pozdraví. Stalo se mi, že mě prodavačka v supermarketu schválně pustila dopředu, jen díky práci, kterou zde zastávám. A žádný ze zákazníků s tím neměl problém. Cítíte se, jako kdybyste byly právníkem, nebo lékařem*“.

(Marie, 23 let, 2 sezony, úroveň 1): „*Práce by vždy měla být zároveň vaší vizitkou ve společnosti. A tak se musíte řídit srdcem. Protože člověk, který to nedělá srdcem, to ani dělat nemůže*“.

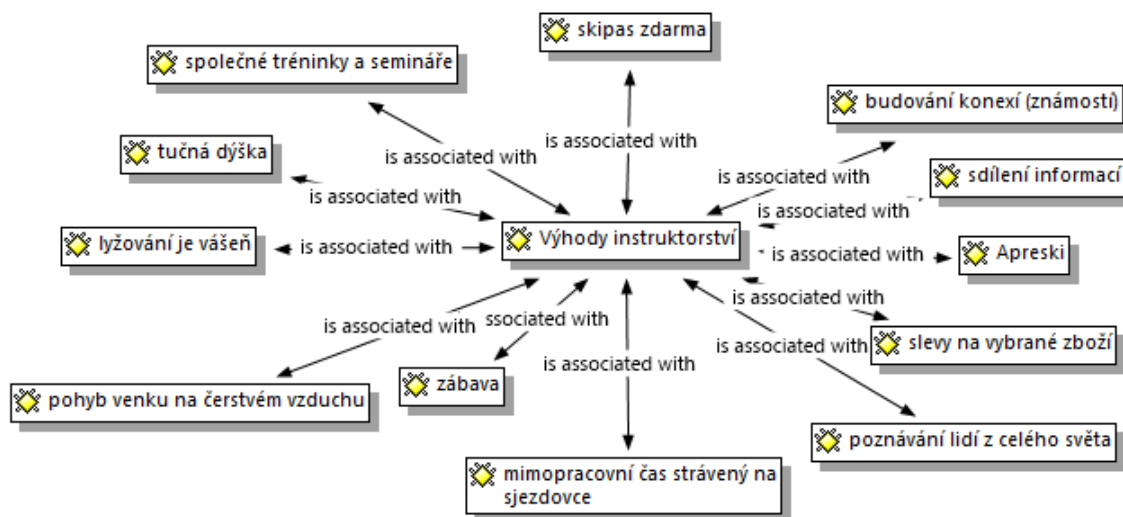
Veškerý zákaznický servis však stojí na klíčové dovednosti, a tou je *komunikace*. Jedná se o profesi *blízkou pedagogickému povolání* ve školních zařízeních. Tudíž je komunikace prostředkem, jak sdílet a předávat informace. Mezi zásady mezilidské komunikace řadíme

podle DeVita (2008) efektivitu vnímání a naslouchání, neskákání do řeči, přesnou a stručnou formulaci odpovědí. Značnou výhodou představuje komunikace v cizím jazyce. Problematikou *znalosti cizích jazyků* se však budu podrobněji zabývat v kapitole *Práce v zahraničí*.

V neposlední řadě by lyžařský instruktor měl být *fyzicky zdatným jedincem*. Čas strávený na sjezdovce klade vysoké silové nároky především na dolní končetiny. Je dobré před, i po každé odučené lekci začlenit několikaminutový stretching, aby byly eliminovány možné svalové potíže.

5.3 Výhody instruktorství

Každá práce má své výhody i nevýhody, které utvářejí celkový pohled na danou profesi. Uvědomění si jednotlivých přínosů a úskalí kariérní dráhy lyžařského instruktora hraje podstatnou roli při rozhodování, zda dále pokračovat v oboru, vynakládat své úsilí, čas a peníze. Nebo nevýhody převažují a je nejvyšší čas poohlédnout se po něčem jiném. Každý si musí sám za sebe zmapovat situaci a učinit zásadní rozhodnutí, jakou cestou bude pokračovat. V následující kapitole jsou popsány světlé stránky instruktorství, jak je vnímají tázaní respondenti.

Vzorec 3: Výhody instruktorství

Z celé řady výčtu pozitivních aspektů instruktorství dominuje *poznávání lidí z celého světa* a *budování konexí, neboli známostí* (viz. Kapitola: Životní cesta lyžařského instruktora), jelikož se jedná o práci, kde lyžařský instruktor přichází každodenně do styku s celou řadou neznámých

lidí. Náhodné setkání může otevřít dveře do světa a zajistit práci na příští sezony. Je to dobrý způsob, jak získat známosti. Po celou dobu dochází k potkávání a seznamování se s celou řadou vlivných a bohatých lidí. Je to hodně o štěstí, ale lze touhle cestou získat mnoho pracovních příležitostí, konexí na další lidi a v neposlední řadě také *tučná dýška*.

(Arnošt, 25 let, 3 sezony, úroveň 2): „*Poznávání velkého množství zajímavých lidí z celého světa, hlavně ve Švýcarsku, kde se právě teď nacházíme. Lidé z celého světa si zde přijíždí zalyžovat, jelikož se jedná o velmi lukrativní místo*“.

Lyžařský instruktor nemusí mít strach z náplně práce někde za stolem v kanceláři, hodinami strávenými u počítače. Jeho práce je založena na *pohybu venku na čerstvém vzduchu*, kde je obklopen zasněženými horami a nesčetnou řadou sjezdovek. Pokud si tuto skutečnost dokáže uvědomit, jeho pohled na práci se posouvá úplně do jiné dimenze. Po celou dobu se nachází v prostředí, kde lidé platí tučné částky, aby si mohli přijet zalyžovat.

(Arnošt, 25 let, 3 sezony, úroveň 2): „*Výhodou je, že pracujete venku, kde si můžete vyčistit hlavu a strávit celý den na čerstvém vzduchu. Je to jeden z důvodů, proč nejsem lyžařským instruktorem v Dubaji, kde postrádám celou podstatu pobytu na horách a vše co k tomu patří*“.

Mezi výhody plynoucí z výkonu práce lyžařského instruktora často patří *skipas zdarma* na celou sezonu a *slevy na vybrané zboží*. Ovšem pokud se jedná o práci v dané zemi v zahraniční lyžařské škole, jejíž majitel nemá místní občanství, nemusí instruktor vždy těchto privilegií dosáhnout. V tomto případě je většinou na instruktorské skipasy sleva, ale zbylou částku si musí doplatit sami.

(Vladislav, 36 let, 11 sezon, úroveň 3): „*Jako lyžařský instruktor většinou dostanete skipas zdarma. Ale není to vždy pravidlem, jako v našem případě. Můžete využít mimopracovní čas na sjezdovce a společně se svými přáteli užít si trochu volného času a zábavy*“.

Jelikož *lyžování je vášní*, kterou disponuje téměř každý, kdo se pohybuje v horském prostředí, obzvlášť pak instruktoři. Koniček, který každého naplňuje a táhne zpět na sjezdovku, i v hlavní sezoně po odučených hodinách s klienty.

Především pro začínající instruktory jsou výhodou *společné tréninky a semináře* v průběhu zimní sezony. Dostanou se tak snadno a zdarma k informacím a dlouholetým zkušenostem svých kolegů. Za vzdělání prostřednictvím kurzovní výuky na horách se ve světě draze platí. Kdež to v lyžařské škole každodenně *sdílí své poznatky* o výuce klientů na svahu, technice lyžování, analýze pohybu, zákaznickém servisu atd. se svými spolupracovníky.

Avšak, co se pro některé jeví jako kladná stránka, nemusí platit pro ostatní. Společné tréninky a semináře jsou zpravidla pořádány ve volném čase instruktorů. Po dlouhých dnech plných práce na sjezdovce je po nich vyžadováno, aby si opět oblékli mundúr a vyrazili na svah.

Navíc tyto hodiny nejsou proplacené a překrývají potřebný čas na případnou regeneraci a odpočinek.

(Lucie, 19 let, 2 sezony, úroveň 2): „*Součástí zimní sezony jsou také týmové tréninky a společné semináře. Člověk sdílí své zkušenosti a mnohdy pozná a naučí se touto cestou mnohem více. Pro mě je osobní zlepšování velmi důležitou součástí mé práce*“.

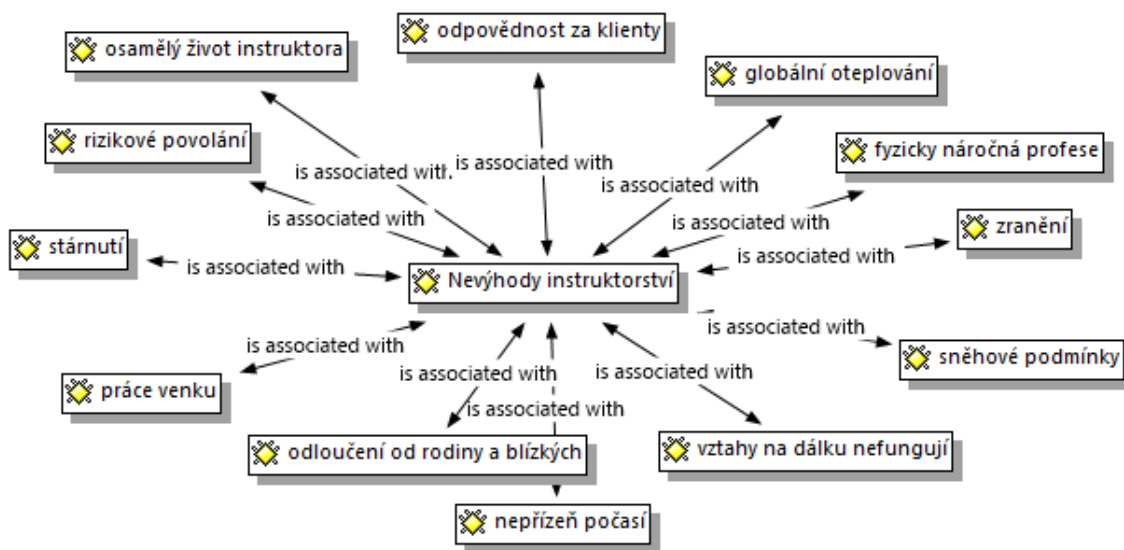
Další výhodou u mladší generace představuje *zábava* ve večerních hodinách. Pokud se lyžařské středisko nachází v Alpách, disponuje desítkami barů přímo na kopci, nebo ve vysokohorských vesničkách. Jsou to místa, kde se žije dnem i nocí. Většina lidí zde přijíždí na dovolenou a chtějí si ji patřičně užít. Právě bary, kluby a restaurace jsou místem, kde dochází k seznamování s celou řadou lidí.

(Arnošt, 25 let, 3 sezony, úroveň 2): „*Apreski je jedním z důvodů, proč zejména mladí lidé vyráží na hory za vidinou společenské zábavy, seznamování se, užívání si večerů na horách s přáteli. V lyžařských areálech speciálně*“.

5.4 Nevýhody instruktorství

Instruktorství má spoustu nevýhod z hlediska finančního, sociálního, přírodního a právního. Každá sezona je svým způsobem různorodá a vždy se může jednat o zcela odlišnou problematiku, která se naskytne. Pochopení možných úskalí práce vede k předejití krizových situací a snížením rizika přerušení, nebo zcela ukončení životní cesty lyžařského instruktora.

Opět se u zkušenějších a starších instruktorů objevují odlišné názory na důležitost některých rizikových faktorů instruktorství. Dlouholetá praxe jim umožňuje objektivně hodnotit závažnost rizik. Markantní důležitost spatřují v předejití *zranění*, jelikož četnost zranění se s přibývajícím věkem neustále zvyšuje a ohrožuje jejich kariéru. Velkou váhu také připisují *odpovědnosti za klienty*, jelikož si uvědomují následky svého pochybení, které mohou mít trvalé následky.

Vzorec 4: Nevýhody instruktorství

Nejzávažnějšími a také nejčastěji zmiňovaným problémy v instruktorské dráze jsou *zranění*. Jedná se o *fyzicky náročnou profesi*. Často dochází k natažení nebo natržení svalů, zpretrhání vazů, zlomeninám a deformaci kloubů, úrazům hlavy a páteře, aj. Zranění kolene je nejfrekventovanějším úrazem, jehož riziko se pohybuje okolo 40% ve srovnání s ostatními částmi lidského těla. Z hlediska závažnosti úrazů se jedná o nejrizikovější sporty (lyžování a snowboarding), i když se provozují jen několik týdnů v roce. To potvrzují statistiky ERV Evropské pojišťovny (Fanta, 2016). Hrozcím nebezpečím bývá ve většině případů cizí zavinění, nikoliv vlastní pochybení. Lyžařské sjezdovky jsou stále více frekventovaným místem, kdy jen slabá nepozornost může mít fatální následky a pravděpodobné ukončení kariéry.

(Vladislav, 36 let, 11 sezon, úroveň 3): „*Jednoznačně zranění. To se právě stalo mě. Zranil jsem se a v tu chvíli jsem si myslel, že je po všem. Celá kariéra lyžařského instruktování zahozena, kvůli jedné nehodě. V té chvíli se mi zhroutil svět. Celý život jsem pracoval jako lyžařský instruktor. Já vlastně ani nic jiného pomalu neumím. A život mi málem vzal to jediné, co celou dobu dávalo mému bytí smysl. Konec výkonu práce jako lyžařský instruktor by znamenal také konec přísunu peněz. Což bylo velmi stresující. Lucas: Dalším problémem jsou přibývající roky, jako například v mém příkladu“.*

Ukončení kariéry je také spojeno se syndromem vyhoření. Pokud není motivace usměrňující vlastní iniciativu, nebo neexistuje možnost dalšího rozvoje, dochází ke stagnaci. Vývoj je

dovršen a opakující se činnost nepřináší požadované uspokojení (Bělohávek, 1994; Rush, 2003).

Při jakékoliv práci s lidským faktorem je zároveň přebírána i odpovědnost. To znamená, že instruktor je stále jednou nohou v kriminále. Může vynaložit maximální úsilí při plánování výuky, aby se vyhnul případným potížím, ale vždy se může něco pokazit, s čím právě nepočítá. *Riziko je v tomto povolání příliš vysoké. Mnohé spory vyústí soudním řízením, kde instruktor sehrává roli obžalovaného.*

(Eva, 24 let, 3 sezony, úroveň 2): „*Profese instruktora je hazardní hra. Kdykoliv se ti mohou zranit tví klienti, nebo něco podobného. A potom se můžeš dostat do obrovských potíží, protože ty jako instruktor jsi zodpovědný za jejich zdraví během výuky. Proto by měla být tato práce lépe placená, jelikož na sebe berete velké riziko*“.

Práce venku nemusí mít vždy jen kladné stránky. Počasí na horách se mění každou chvílí a nelze jej nijak ovlivnit. Hory jsou krásné, ale zároveň nebezpečné. Práce celý den na dešti, nebo při silném větru a teplotě mínus 20 °C není nijak příjemná. Takových dnů navíc za sezonu bývá nespočet. Pouze lyžařští instruktoři v Dubaji nebo jiných exotických destinacích, kde je možné lyžovat pouze uvnitř, jsou výjimkou. Všichni ostatní jsou ponecháni *nepřízni počasí*.

Sněhové podmínky, s výjimkou letošního roku 2017/2018, se díky *globálnímu oteplení* ve světě stále zhoršují. Důsledkem je zkracování zimní sezony a nedostatek sněhu v lyžařských resortech. Z tohoto důvodu musí většina menších areálů předčasně ukončit sezonu, nebo vynaložit větší úsilí a finance na zasněžování sjezdových tratí.

(Nikol, 27 let, 8 sezon, úroveň 3): „*Počasí je dalším významným činitelem v životě instruktora. Představte si, že pracujete venku 8 hodin a celou dobu prší. Takových dnů je v sezoně mnoho a vy s tím nemůžete nic dělat, protože počasí jednoduše nezměníte*“.

Náplň práce lyžařského instruktora je velmi vyčerpávající. Navíc její intenzita a zdravotní problémy se stupňují s průběžným *stárnutím*. Největší záběr dostává tělo v hlavní sezoně, která bývá zpravidla 6 – 8 týdnů. Téměř se nenaskytne den volna. Práce vyžaduje vysoké fyzické předpoklady, dobrý zdravotní stav a duševní vyrovnanost (Beilock, 2014). Psychická stránka a motivace sehrávají podstatnou roli ve snaze vyrovnat se zatížením.

(Lucie, 19 let, 2 sezony, úroveň 2): „*Hlavní sezona bývá často vyčerpávající, pracujete celé dny bez přestávky třeba 3 týdny v kuse. Za tu dobu jste totálně vyčerpaní a pořád se neblíží žádný volný den v práci*“.

Často dochází k pocitům znechucení z práce natolik, že zde není dostatek motivace a odhodlání pokračovat dále. Nelze si vzít den volna, když jsou všichni ostatní instruktoři v práci, a navíc plně vytížení.

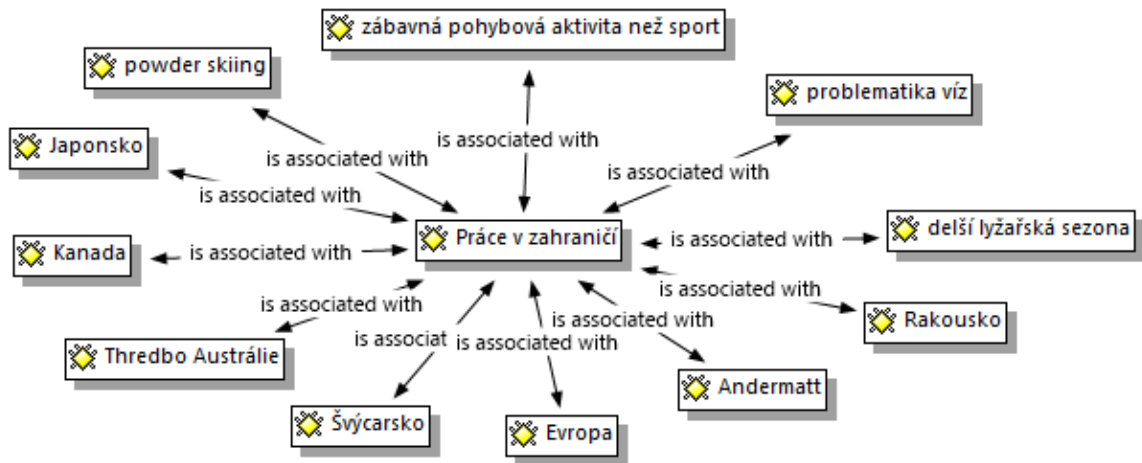
Je všeobecně známo, že partnerské *vztahy na dálku moc nefungují*, zejména pokud je zapotřebí v práci zůstat přes svátky, jako jsou např. Vánoce, Nový rok. Jedná se o *osamělý život instruktora*, kdy je *odloučen od své rodiny a blízkých*. Odlišný případ je, když do hor vyrazí pouze na víkendy, nebo několik málo dní v hlavní sezoně. Ale jestliže tráví na horách 3 – 4 měsíce v roce, není snadné udržet si partnerský vztah. Většinu lyžařských instruktorů tvoří mladí nezadaní jedinci, nebo naopak lidé, kteří našli svou druhou polovičku a společně žijí poblíž lyžařských středisek v horském prostředí. Takoví instruktoři sbírají zkušenosti a nemusí myslet na povinnost péče o vlastní rodinu na druhé straně planety (Říčan, 2004).

(Jakub, 24 let, 4 sezony, úroveň 2): „*Je velice těžké najít si životního partnera s profesí lyžařského instruktora*“.

(Lucie, 19 let, 2 sezony, úroveň 2): „*Právě tohle byl důvod mého rozchodu s partnerem, když jsem odjela do Whistleru pracovat. Vzdálenost nás rozdělila. A jak jistě víte, vztahy na dálku moc nefungují*“.

5.5 Práce v zahraničí

Další kódovanou rodinou s početným zastoupením představuje *Práce v zahraničí*. Instruktoři lyžování povětšinou začínají svou životní dráhu v rodné zemi. Po dosažení vyšší úrovně instruktorského vzdělání v mnoha případech opouštějí svou domovinu a vyrážejí do zahraničí s vidinou lepších sněhových podmínek, z důvodů poznávání a utváření nových vztahů, za ekonomicky bohatší klientelou. Mezi země, které patří mezi světově známé instruktorské destinace, řadíme alpské státy ve střední Evropě, Austrálii, Nový Zéland, Kanadu, Ameriku, Japonsko nebo například Chile. Každá z těchto zemí je něčím specifická a svým způsobem výjimečná.

Vzorec 5: Práce v zahraničí

(Vladislav, 36 let, 11 sezon, úroveň 3): „*Já jsem přeskočil práci v České republice a pracoval jsem rovnou v zahraničí. Peníze jsou lepší, je to zajímavější. Mluvíš více jazykama, potkávaš lidi z celého světa. Je to víc světový. Já jsem v těch Čechách nikdy nebyl, ani mě to tam nikdy moc netáhlo. Možná tam někdy skončím na starý kolena, ale prostě mě to baví v cizině a je tam spousta Čechů taky*“.

Pokud mluvíme o zámoří, mám na mysli především *Kanadu* nebo *Japonsko*. *Lyžařská sezona zde trvá delší dobu*. Sněhové podmínky jsou jedny z nejlepších na světě. Množství sněhu, které zde denně napadne je nesrovnatelné s evropskými podmínky. Lyžařské resorty svou rozlohou představují desítky až stovky kilometrů upravených sjezdových tratí. V těchto zemích najdeme jedny z největších lyžařských škol na světě, které zaměstnávají stovky lyžařských instruktorů. Populárním je především freeride v offpistu, tedy mimo vyznačené tratě a to díky všude přítomnému prašanu (*powder skiing*).

(Arnošt, 25 let, 3 sezony, úroveň 2): „*Kanada a Japonsko má neuvěřitelné hory a sněhové podmínky. Je to více o přírodě. Hory jsou svou rozlohou téměř nekonečné. Mnoho lidí se tu proto věnuje ježdění v offpistu. Prostředí zde nahrává outdoor aktivitám*“.

(Jakub, 24 let, 4 sezony, úroveň 2): „*Nejlepší sněhové podmínky jsou však v Japonsku. Je neuvěřitelné kolik sněhu zde napadne za sezonu. Místní kultura a lidé jsou skvělí. Na jídlo si musíte zvyknout*“.

Většina lidí nemá ani povědomí, že skvělé podmínky pro lyžování najdeme také v *Austrálii*, na Novém Zélandu nebo v Chile. Přitom *Thredbo* v Austrálii patří mezi největší lyžařské střediska na světě. Instruktoři lyžování využívají destinace opačné hemisféry za účelem druhé

sezony během jednoho kalendářního roku, aby se svému povolání mohli věnovat co možná nejdéle. Pojetí lyžování se zde lehce liší od toho střeoevropského. Lyžování je chápáno spíše jako *zábavná forma volnočasové pohybové aktivity než sport*. Nicméně má Austrálie sjezdové lyžaře, kteří patří ke světové špičce.

Ve střední Evropě najdeme kvalitně situovaná lyžařská střediska, která jsou svou dostupností a rozmanitostí sjezdovek přístupná téměř komukoliv. Záliba ve sjezdovém lyžování každým rokem stoupá a sjezdovky jsou čím dál více frekventovanější. Lyžařská střediska v alpských zemích jsou velice oblíbená a do těch nejznámějších se sjíždějí lidé z celého světa.

(Nikol, 27 let, 8 sezon, úroveň 3): „*Celá Evropa, mluvím o Alpách, je dost podobná, co se týče lyžování. Jsou zde obrovské resorty, neskutečné množství lanovek, skvělá materiální vybavenost, dostatek sněhu. Ve srovnání s Kanadou je síť pokrytí hor tady v Evropě mnohem hustší*“.

Jednou z nejatraktivnějších lyžařských zemí je Švýcarsko. Tvoří samotnou špičku lyžařských resortů ve střední Evropě. Ekonomicky bohatá země je známá pro svou upravenost, přesnost, nádherné hory a životní styl na nejvyšší úrovni. Stejně jako u zámořských zemí je zapotřebí k práci zažádat o vízum, jelikož Švýcarsko není členem Evropské unie. Avšak *problematika víz* už v dnešní době nepředstavuje tak závažný problém, a to zejména pro věkově mladší instruktory.

(Eva, 24 let, 3 sezony, úroveň 2): „*Myslím si, že Švýcarsko patří mezi jednu z předních zemí v Evropě, kam se vyplatí jet si zalyžovat. Není až tolik odlišné od okolních států, ale má skvělou reputaci jak v Evropě, tak v zámoří. Mnoho lidí sem přijíždí lyžovat z celého světa také z důvodů všeobecného povědomí o Švýcarsku, jako jedné z předních zemí ve světě co se životní kvality týče*“.

(Lucie, 19 let, 2 sezony, úroveň 2): „*Andermatt během několika posledních let prošel obrovskou modernizací*“.

Andermatt je malebnou, doposud ne příliš známou lyžařskou destinací ve středu Švýcarska, jen několik málo kilometrů jižně od Curychu. Historie *Andermattu* je spojena s armádou. Vesnice sloužila za války jako militaritní zóna, která měla vzdorovat útoky Hitlera. V posledních letech prošel *Andermatt* obrovskou renovací, především díky nejmenovanému egyptskému investorovi (Socha, 2017).

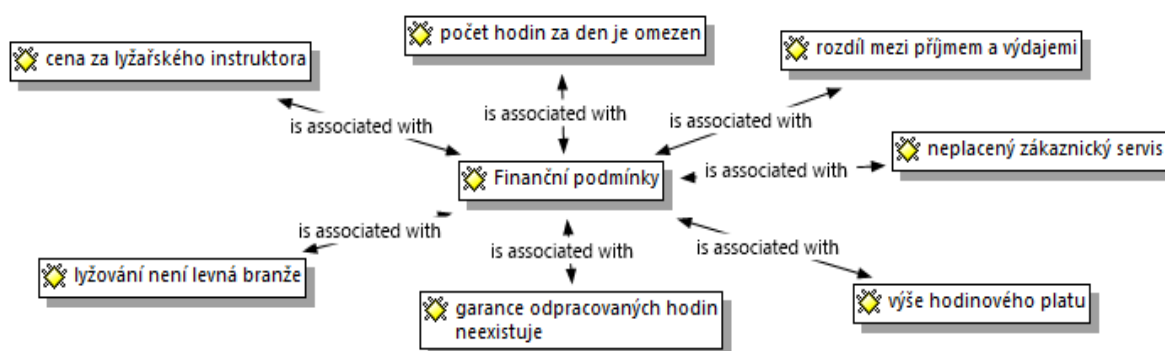
Rakousko je známé svou dlouholetou tradicí v lyžování. Pro místní obyvatele znamená národní sport. Mnoho českých instruktorů pracuje právě v Rakousku a to zejména pro svou zeměpisnou polohu. Rakousko je sousedící zemí s Českou republikou, tudíž je poměrně blízko.

Navíc již v Rakousku, několik málo kilometrů od českých hranic jsou zcela jiné platové podmínky než na území České republiky.

(Vladislav, 36 let, 11 sezon, úroveň 3): „Ale například lyžařská kultura a historické kořeny jsou daleko větší v Rakousku. Turismus hraje důležitou roli. Lidé mají lyžování v krvi“.

5.6 Finanční podmínky

Finanční podmínky jsou nedílnou součástí životní cesty lyžařského instruktora. Mnoho instruktorů se věnuje této profesi s vidinou dobrého finančního ohodnocení. Proto bych rád v této kapitole nastínil základní poznatky spojené s příjmem a výdaji lyžařských instruktorů během zimní sezony.

Vzorec 6: Finanční podmínky

Každá země má odlišnou průměrnou výši hodinového platu lyžařského instruktora. Švýcarsko je zemí, kde je možné, hned po Francii, vydělat nejvyšší peníze za hodinu. Avšak nemalou částku je potřeba vynaložit za ubytování, stravu a další výdaje potřebné k životu na horách. Všeobecný přehled a znalost perspektivy zemí usnadňuje rozhodování, jakou cestou se jako lyžařský instruktor nejlépe ubírat.

(Lucie, 19 let, 2 sezony, úroveň 2): „Závisí na zemi, kde pracuješ. Finanční podmínky jsou totiž dost rozdílné ve světě. Například ve Švýcarsku vyděláš velké peníze, ale také dost peněz utratíš. Ve Švýcarsku se pohybuje hodinový plat snad nejvýše ve světě. Jedná se okolo 38 Franků za hodinu, což je dost slušný. Ale většina tvého výdělku putuje na ubytování a stravu. Tudiž ve výsledku se nejedná o tak velký rozdíl mezi příjmem a výdejem, jako v ostatních státech. Například v Japonsku se plat pohyboval okolo 19 Jenů za hodinu za mezinárodní licenci level 2“.

(Arnošt, 25 let, 3 sezony, úroveň 2): „V Kanadě jsou platy instruktorů velmi špatné. I přesto, že jsi na top úrovni, level 4, přesto dostáváš plat, který se pohybuje okolo 25 – 26 Dolarů za hodinu, což je docela směšná částka“.

Obrázek 5. Platy lyžařských instruktorů (SnowSkool, 2014)

Výše hodinového platu je lákavým příslibem snadného výtěžku. Avšak *garance odpracovaných hodin téměř neexistuje*. Ve většině případů se místo tarifního měsíčního platu, který stále přetrvává v některých rakouských lyžařských školách, lze spíše setkat s výplatou za reálně odučené hodiny na svahu. Tento systém má celou řadu úskalí. Například nepřízeň počasí, špatné sněhové podmínky a další faktory, které ovlivňují rozhodnutí klientů při koupi výukové lekce s lyžařským instruktorem. A tak se může stát, že jsou instruktoři několik dní v týdnu zcela bez práce, avšak neustále mají výdaje za každodenní život.

(Jakub, 24 let, 4 sezony, úroveň 2): „Velkým problémem práce lyžařského instruktora je především v tom, že nemáte garantované hodiny. Každý rok je jiný, každá sezona může být naprosto odlišná. Jsi zaplacený pouze za hodiny, které odučíš“.

Navíc během jednoho dne stráveném na sjezdovce je možné odučit maximálně 5 – 6 hodin, zbylý čas je věnován *zákaznickému servisu*, který je ovšem neplacený. Počet hodin je tudíž svým způsobem omezen. Není možné, jako lyžařský instruktor, odpracovat osmihodinovou nebo dvanáctihodinovou směnu. Neumožňuje to doba, po kterou jsou otevřeny sjezdové tratě, ani dostatek denního světla. Navíc není vhodné trávit s klienty na sjezdovce delší dobu, zejména díky fyzické náročnosti lyžování.

(Vladislav, 36 let, 11 sezon, úroveň 3): „*V průměru učíš velmi málo hodin a to je dost závažný problém ve srovnání s jiným zaměstnáním. Vlastně ani není možné, abys učil 8 hodin denně, každý den. Je to daleko víc vyčerpávající práce než jiná povolání a to jak pro lyžařského instruktora, tak pro klienty*“.

Lyžování není levná branže. Lyžařský instruktor musí investovat hodně peněz do jednotlivých kurzů, členských příspěvků, prolongací získaných licencí, lyžařského vybavení a má také náklady spojené s cestováním. Cena kurzovní výuky v České republice je pouze odrazovým můstkem ve srovnání se zahraničím a životem na horách.

(Petr, 29 let, 11 sezon, úroveň 4): „*Kurzy drahý jsou. Ale když se na to podíváme ze stránky, že se nejedná o kurzy, ale o vzdělání. Tak vzdělání je všeobecně drahá věc. A je na tobě jestli to vzdělání chceš absolvovat nebo ne*“.

Také klienti utratí dost peněz. Jen samotná *cena za lyžařského instruktora* v hlavní lyžařské sezoně, oproštěná o cenu skipasu, se ve Švýcarsku pohybuje za celodenní privátní lekci (5 hodin) okolo 460 Franků, a za privátní polodenní lekci (3 hodiny) okolo 350 Franků.

FULL DAY LESSON (1-3 People)	HALF DAY AM (1-3 people)
395 / 459 CHF	320 / 350 CHF
Off peak / Peak*	Off peak / Peak*
5 hours	3 hours
10:00 - 16:00	09:00 - 12:00

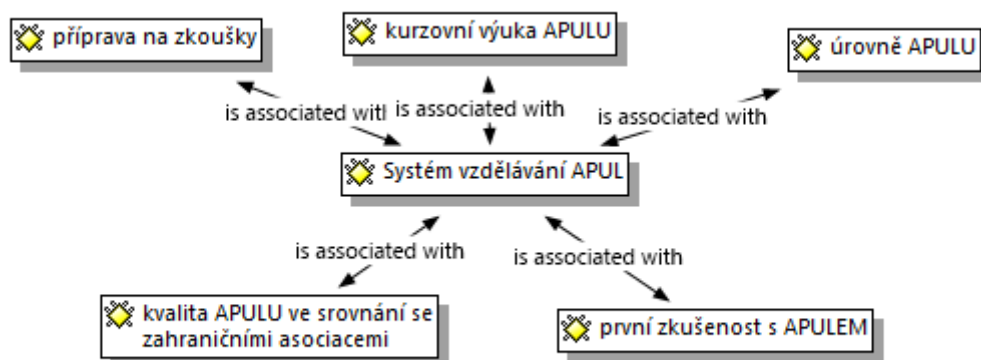
Obrázek 6. Cena za výuku v lyžařské škole (Alpine Sports Andermatt, 2018)

Proto se klienti spokojí jen s tím nejlepším. Je důležité, aby kvalita privátní lekce odpovídala finančním nákladům za služby, které byli ochotni zaplatit, viz Obrázek 6.

5.7 Systém vzdělávání APUL

Kariérní dráha se neobejde bez patřičného vzdělání. Požadavky na lyžařského instruktora jsou podle Gnada a kol. (in Bičovská, 2013, 39) zacíleny ve třech oblastech. „Instruktor musí kvalitně zvládnout techniku jízdy, mít teoretické a metodické vědomosti a praktické učitelské dovednosti a žádoucí způsoby chování a jednání“.

Instruktoři lyžování v České republice mají nespočet možností, jak vzdělání dosáhnout. Nicméně jen Asociace profesionálních učitelů lyžování nabízí mezinárodně uznávané licence, kterými se můžete prokázat ve většině zahraničních států. V kapitole jsou názory pouze českých lyžařských instruktorů na *systém vzdělávání APUL*. Instruktoři jsou navíc držitelé rozdílných úrovní licencí: licence APUL A, licence APUL B a licence APUL C. Rozdílnost úrovní má zásadní vliv na úhel pohledu názoru.

Vzorec 7: Systém vzdělávání APUL

První zkušenost s APULEM. Každý z instruktorů má odlišnou první zkušenost s APULEM. Většinou vzdělání APUL předchází některá z MŠMT licencí, kterou lze získat například během studia na vysoké škole. Nebo prostřednictvím lyžařských škol, které každoročně nabízejí práci novým instruktorům, včetně vlastního zaškolení. Všeobecné povědomí o APULU má rozsáhlé kořeny v naší republice. Komerční školy zabírají téměř 2/3 pracovního trhu.

(Petr, 29 let, 11 sezon, úroveň 4): „*Mi bylo 19 let a jel jsem autem někam po silnici a poslouchal jsem jednu rádiovou stanici a tam hlásili, že shánějí instruktory na hory. Nutno*

podotknout, že to nebyl ten impulz, abych šel zkusit cestu instruktora. Dřív už jsem o tom uvažoval, neboť já jsem byl v tom věku, kdy už nechceš jezdit s rodičema na hory, ale zase nemáš peníze na to, abys tam jezdil sám“.

Podle Říčana (1989) představuje dovršení období adolescence pomyslnou linií, kdy jedinec přestává uznávat autoritu, zejména rodiče. Vynakládá patřičné úsilí na to, aby se osamostatnil a byl soběstačným jedincem.

(Vladislav, 36 let, 11 sezon, úroveň 3): *„Já jsem o APULU vůbec nevěděl. Měl jsem licenci MŠMT ze školy, zřejmě cvičitele lyžování a snowboardingu. A pak jsem odjel do Rakouska, kde jsem se od kluků dozvěděl, že existuje nějaký APUL, a že bych si měl udělat i něco dalšího“.*

(Marie, 23 let, 2 sezony, úroveň 1): *„Dozvěděla jsem se to od mojí lyžařské školy, když jsem učila u SunSki. A jelikož jsem měla do té doby jenom licence od MŠMT, tak jsem se chtěla vzdělávat nějak dál“.*

Úrovně vzdělání APULU. Všechny úrovně vzdělání APULU jsou svým způsobem specifické. Nedá se říct, že by některá z úrovní byla nejtěžší, jelikož každá úroveň přichází s novými poznatky a dovednostmi, které je zapotřebí si osvojit. Náročnost a odbornost kurzů postupně roste. Za mezník ve vzdělání je považována licence B a ISIA známka. Kurz B je pořádán v Rakousku, s čímž souvisí vyšší finanční náročnost kurzu, základy výuky lyžování mimo sjezdové tratě a podrobnější analýza lyžování. ISIA známka tvoří základ pro úspěšné hledání zaměstnání lyžařského instruktora v zahraničí, jelikož je celosvětově rozpoznatelná s členskými státy ISIA.

(Petr, 29 let, 11 sezon, úroveň 4): *„Tak každej level je svým způsobem nejtěžší. Protože ty k němu vždycky přijdeš jakoby začátečník. Béčko se tak nějakým způsobem lámalo, kde vlastně sem věděl, že jsem prošel víceméně s odřenýma ušima“.*

(Vladislav, 36 let, 11 sezon, úroveň 3): *„Trošku mi to otevřelo obzory a začal jsem se o lyžování víc zajímat. Zde jsem teprve objevil instruktorský lyžování. Do té doby jsem jezdil jen dolů z kopce“.*

(Marie, 23 let, 2 sezony, úroveň 1): *„Já jsem prošla pouze jednou tou úrovní, protože jsem měla to Děčko od MŠMT. Tak jsem přešla rovnou na Céčko. Ale podle zkušeností mých kamarádů vím, že je tam obrovský skok, co se týče přechodu z Céčka na Béčko. Že už je to potom hodně těžký udělat“.*

Příprava na zkoušky. Nejeftektivnější přípravou na závěrečné zkoušky je z celkového pohledu. Lyžařský instruktor je považován za komplexní osobnost, a tudíž je zapotřebí být

profesionálem ve všech ohledech. Každý ovšem vyniká v odlišné kategorii. Právě to se promítá u pochybností při souhrnné závěrečné zkoušce, která se skládá ze zkoušky z lyžování, zkoušky z výuky, zkoušky z analýzy (teorie) a zkoušky z cizího jazyka. U nižších licencí je stěžejním bodem zejména zvládnutí jízd. Od kurzu APUL B stoupá na obtížnosti také analýza pohybu a teorie.

(Petr, 29 let, 11 sezon, úroveň 4): „Ty se na všechno musíš připravovat v souhrnu. Nikoliv jako, že budeš celou sezonu jezdit jen na lyžích, a vlastně pak si budeš myslet, že na Áčku ty projdeš, protože umíš dobře lyžovat. Takže možná nejtěžší si uvědomit tu roli toho instruktora“.

(Vladislav, 36 let, 11 sezon, úroveň 3): „Já jsem byl tak trošku napřed vždycky. Jel jsem na Céčko a tak trošku už jsem tam všechno znal. Takže to bylo zatím všechno pro mě v pohodě a teďka to už s tím áčkem trochu tuhne a tam už se tak suverénně necítím. Tam už jsou všichni dobří a myslím si, že ty závěrečné zkoušky jako nebudou zadarmo, jako na kurzech předtím“.

(Marie, 23 let, 2 sezony, úroveň 1): „Na tu písemnou jsem se nemusela nijak extra připravovat. Jízdy byly komplikovanější. Musíš se přitom soustředit na každý detail. Soustředit se na spoustu věcí zároveň. Téměř nezáleží, jakou jízdu jedeš, ale těch požadavků během ní je tam hodně“.

Kurzovní výuka APULU. Vnímání kurzovní výuky je velmi pozitivní. Všichni respondenti jsou spokojeni dosavadním průběhem v rámci své účasti na kurzu. Kladně hodnotí především odborné znalosti a styl vedení výuky lektory APULU, i množství poznatků, které si z kurzu společně s licencí odnesli. Kvalita kurzů APULU v porovnání s odlišnými lyžařskými kurzy v České republice jednoznačně dominuje. Výhodou je také pořádání kurzů vyšších úrovní v alpských zemích, které nabízí mnohem lepší podmínky pro výuku jízdnicích dovedností mimo sjezdové tratě.

(Petr, 29 let, 11 sezon, úroveň 4): „Lektori, kteří vedou kurz APULU, od licence B až do A jsou odborníci v oboru. Věnujou se tomu na 100% a dokážou ten kurz vést tím způsobem, aby si člověk odnesl co nejvíc informací, pokud o to má zájem“.

(Vladislav, 36 let, 11 sezon, úroveň 3): „Céčko bylo dobrý. Pak to béčko bylo super. Tam už byli borci a velice mě to potěšilo. Na lavinovém kurzu jsme měli profíka. Obrákovéj kurz byl výbornej, tam měli nějakého externího instruktora. A ten telemarkovej kurz byl úplně nejlepší. Na tom áčku, tam už jsou na člověka poněkud větší nároky, ale taky to bylo dobrý“.

(Marie, 23 let, 2 sezony, úroveň 1): „Já to hodnotím docela dobře, jelikož mám srovnání s dalšíma kurzama. Ne, že by ty ostatní byly špatný. Ale u kurzu APULU šlo vidět, že to bylo fakt na profesionální úrovni“.

Kvalita APULU ve srovnání se zahraničními asociacemi. Kvalita APULU se každým rokem stále více a více přibližuje zahraničním asociacím. Metodika lyžování prochází mnohačetnými změnami a dalo by se říct, že se vyvíjí s dobou a současnou lyžařskou módou ve světě. Zkušenější instruktoři mohou díky svým zkušenostem z vlastního působení v zahraničních destinacích objektivně porovnat kvalitu s domácím prostředím, kde započali svou instruktorskou životní cestu.

(Petr, 29 let, 11 sezon, úroveň 4): *„Z mého hlediska je APUL svou kvalitou rozeznatelná s jinými asociacemi. Jestliže kanadská se považuje za jednu z nejlepších, tak APUL k ní má velmi blízko“.*

(Vladislav, 36 let, 11 sezon, úroveň 3): *„Já to vidím třeba v tom Rakousku, jak to bylo. Myslím si, že APUL má rozhodně vyšší kvalitu. Rakouské Anwärter je rozhodně horší, než české Céčko. Rakouské Landes 1 je horší než Běčko. Je to samozřejmě znát. Rakušáci mají pak samozřejmě Staaticha, který je hodně uznávaný, je náročnej“.*

(Marie, 23 let, 2 sezony, úroveň 1): *„Neznám, nemůžu říct“.*

6 ZÁVĚRY

Na základě kvalitativního výzkumu byly zjištěny tyto závěry:

- Myšlení starších instruktorů se zásadně liší od těch mladších. Podstatou je pohled na instruktorování jako na celoživotní proces, postupné stoupání po společenském žebříčku, které souvisí s vlastní seberealizací. Pozorování změny výše finančního ohodnocení, nových nabitých znalostí a dovedností, větší pestrost práce, lepší klientela a celková úroveň pracovních podmínek. Povolání představuje smysl života, velká míra důležitosti je přikládána dosažení ekonomické dospělosti a zajištění sebe sama, popřípadě rodiny a blízkých po finanční stránce.
- U mladších a méně zkušenějších lyžařských instruktorů jde především o zkoušku něčeho nového. Žijí přítomností a zábava je prostředkem, jak si užít zimu strávenou na horách. Náplň práce představuje pomyslný mezník mezi studiem a zaměstnáním, realizovaný během zkouškového období. Smyslem takového povolání je cestování a poznávání nových lidí, utváření známostí a vztahů. Nechybí pestrý večerní život.
- Názory starších a mladších instruktorů se rozcházejí v pohledu na skupinovou a privátní výuku. Starší a zkušenější instruktoři preferují spíše pokročilé lyžaře v rámci privátních lekcí. Zaměřují se na detaily v technice. Styl výuky a dovednostní úroveň klientů jim umožňuje více si zalyžovat v samotném průběhu lekce. Předávané informace jsou více specifické a odborné. Zatímco mladší instruktoři stále sbírají zkušenosti. Jejich náplní práce jsou začínající lyžaři a skupinová výuka dětí. Poznatky jsou uzpůsobené jejich věku a myšlení. Atmosféra během výuky je uvolněnější.
- Systém vzdělávání instruktorů prostřednictvím Asociace profesionálních učitelů lyžování je všeobecně znám díky husté síti partnerských lyžařských škol v České republice a dobrému povědomí v zahraničí. Každá úroveň vzdělání je specifická, přichází s novými poznatky a dovednostmi stupňujícího se charakteru. Důležitou zásadou kurzovní výuky je komplexní příprava na tři základní dovednostní oblasti (lyžování, výuka, analýza). Kvalita APULU je na profesionální úrovni, která se ve srovnání se zahraničními asociacemi stále přibližuje mezinárodní špičce.
- Mezi nejpodstatnější vlastnosti a dovednosti ideálního lyžařského instruktora patří zákaznický servis (customer service) tj. uspokojování potřeb klientů v průběhu výuky i mimo ni, individuální přístup aj. Každý, kdo pracuje s lidmi, by měl umět odhadnout jejich charakter a ušít jim lekci na míru. Na lyžařského instruktora je nahlíženo jako na

komplexní osobu. Měl by být zkušeným lyžařem, příkladným učitelem, neměla by mu vadit práce s lidmi, měl by z něj vyzařovat přirozený respekt a být profesionál ve všech ohledech. Mezi další vlastnosti (dovednosti), které přispívají ke snaze prodat sebe sama v konkurenčním boji dalších instruktorů, patří: motivace a kreativita, znalost horského prostředí, všeobecný přehled, organizační dovednosti, upřímnost, zodpovědnost za klienty, dobrý vzhled, aj.

- Práce lyžařského instruktora má velké množství výhod i nevýhod. Z pozitivních aspektů instruktorství dominuje poznávání lidí z celého světa a budování konexí. Jedná se o práci, kde přicházíte každodenně do styku s celou řadou neznámých a různě vlivných lidí. Další výhodou je vášně spatřovaná v lyžování, pohybu v horském prostředí a na čerstvém vzduchu. Instruktorování je bráno jako zábava a koníček. Pro začínající instruktory jsou výhodou společné tréninky a semináře.
- Nevýhodami v instruktorském povolání jsou zranění. Jedná se o riskantní povolání, kde nejen vlastní, ale i cizí pochybení může v sekundě ukončit celou kariéru. Při práci s lidmi představuje nebezpečí odpovědnost za klienty. Negativní roli na výkon práce může sehrát globální oteplování, nepřízeň počasí, stárnutí spojené s vysokou fyzickou náročností práce, odloučení od rodiny a problematika hledání životního partnera z důvodů častého cestování.
- Ve srovnání práce lyžařského instruktora v České republice a zahraničí jsou nejvíce zmiňovány rozdíly ve finančním příjmu, velikosti lyžařských areálů, délce zimní sezony, kvalitě materiálního vybavení, úrovni životního stylu a ekonomicky bohaté klientely. Většina mladších instruktorů zůstává pracovat v ČR s úrovní lyžařského vzdělání APUL C, která odpovídá poptávce klientů na trhu. Časové omezení, nedostatek finančních prostředků a značná obtížnost dosažení vyšších licencí příliš nemotivují k dalšímu rozvoji. Čím vyšší je dosažená úroveň lyžařského vzdělání, tím více možností práce v zahraničí se instruktorům otvírá.

7 SOUHRN

Diplomová práce se zabývá vnímáním perspektivy kariérní dráhy lyžařských instruktorů z biodromálního pohledu. Popisuje měnící se preference instruktorů jako dynamický proces na základě odlišnosti věku, dosažené úrovně lyžařského vzdělání a počtu odučených sezon. Snahou je nastínit pohled konkrétních instruktorů z různých států světa na určité úrovni vzdělání v systému vzdělávání lyžařského instruktora. Důraz je přikládán jedinečné interpretaci vlastní zkušenosti a vnímání perspektivy s ohledem na kariéru lyžařského instruktora.

V diplomové práci je dále analyzována Asociace profesionálních učitelů lyžování, která zaujímá monopolní postavení na vzdělání lyžařských instruktorů v České republice. Jako jediná je garantem mezinárodně uznávaných lyžařských kvalifikací na tuzemském trhu. Na Asociaci profesionálních učitelů lyžování je nahlíženo z pohledu: první zkušenosti lyžařských instruktorů s danou asociací; jednotlivých úrovní hierarchického systému vzdělání; individuální i kurzovní přípravy na závěrečné zkoušky z lyžování, výuky a analýzy pohybu; kurzovní výuky a kvality APULU ve srovnání se zahraničními asociacemi.

Výzkumná část je postavena na základech kvalitativního výzkumu, jehož metodami sběru dat jsou Focus group, neboli ohnisková metoda, polostrukturovaná interview a čára života. Sběr dat byl realizován s mezinárodními instruktory lyžování pracujícími v zimní sezoně 2017/2018 v Alpine Sports Andermatt ve Švýcarsku. Získaná data byla zpracována kódováním v programu Atlas.ti 6.2 pomocí metody vytváření trsů založené na principu podobnosti. Kódování bylo realizováno ve dvou fázích. Iniciální kódování, které se vyznačuje rozfázováním segmentů textu a vytvořením databanky kódů. A následné zaostřené kódování, neboli vytvoření code families (rodin). Mezi nejvýznamnější kódy tvořící rodiny patří: životní cesta lyžařského instruktora, vlastnosti (dovednosti) lyžařského instruktora, výhody instruktorství, nevýhody instruktorství, práce v zahraničí, finanční podmínky a systém vzdělání APUL, které jsou znázorněny pomocí grafických síťových náhledů.

Práce má uplatnění především u současných a budoucích instruktorů lyžování, zejména při rozhodování o budoucím směřování vlastní kariéry. Je podkladem usnadňující hledání optimálního nastavení k odpovídajícímu životnímu stylu a individuálním potřebám každého lyžařského instruktora. Další využití spočívá v případném rozpracování. Diplomová práce může být teoretickým odrazovým mostem při realizaci práce rigorózní v navazující etapě doktorského studia.

8 SUMMARY

The thesis deals with the perception of career prospects of ski instructors in the lifespan context. It describes the changing preferences of instructors as a dynamic process based on age difference, ski education level achieved and the number of lessons taught. The intention is to outline the point of view of specific instructors from different parts of the world in certain levels of education within the whole system of ski instructor education. The unique interpretation of personal experience and perspective perception with respect to the career of a ski instructor are emphasized.

The Association of Professional Ski Instructors, which is considered to hold a dominant position in ski instructor education, is also analysed in this thesis. On the domestic market, it is the only institution which guarantees internationally recognized skiing qualifications. The Association of Professional Ski Instructors is viewed from the following perspective: the first experience of ski instructors with the given association, levels of the hierarchic system of education, both individual and group preparation for the finals in skiing, training and movement analysis, course classes and the quality of this association compared to similar ones abroad.

The research is based on qualitative research with its methods as focus group, semi-structured interviews and lifeline. Data collection was carried out with international ski instructors from in the winter season 2017/2018 at Alpine Sports Andermatt in Switzerland. The data obtained were processed and analysed in Atlas.ti 6.2 computer program by encoding, which was realized in two stages. Firstly, the initial encoding characterized by spacing the text segments and creating code databank. And subsequently focused encoding or, in other words, creating code families. Some of the most important codes of code families are the following: ski instructor's life path, ski instructor's skills, advantages and disadvantages of being an instructor, work abroad, financial conditions and the educational system of Association of Professional Ski Instructors which are represented by graphical network previews.

The works is applicable mainly in current and future instructors when deciding on their own future career. It serves as a support which makes the searching for optimal setting easier and corresponding to the lifestyle and individual needs of every ski instructor. Another usage might be found in possible elaboration. The thesis can be a convenient starting point when writing a dissertation during the next stage of doctor studies.

9 REFERENČNÍ SEZNAM

- Alpine Sports Andermatt. (2018). *Tailor-Made Skiing*. Retrived 29. 4. 2018 from the World Wide Web: <http://www.alpinesportsanderlatt.com/winter/ski-school/>
- Andres, L. (2012). *Designing and doing surfy research*. London: Sage Publications.
- Asociace profesionálních učitelů lyžování. (2018). *Struktura licencí APUL*. Retrieved 2. 5. 2018 from the World Wide Web: <http://www.apul.cz/vzdelani/lyzovani/licence/>
- Baláš, O. (2009). *Subjektivní spokojenost v kontextu životního příběhu*. Diplomová práce, Masarykova univerzita, Pedagogická fakulta, Brno.
- Beilock, S. (2014). *Zbavte se trémy, aneb, Jak uspět, když jde o všechno*. Olomouc: Anag.
- Bělohávek, F. (1994). *Osobní kariéra*. Praha: Grada.
- Beneš, M. (2003). *Andragogika. Teoretické základy* (2nd ed.). Praha: Eurolex Bohemia.
- Bičovská, J. (2010). *Významné markery v kariérní dráze lyžařských instruktorů v Rakousku*. Bakalářská práce, Univerzita Palackého, Fakulta tělesné kultury, Olomouc.
- Bičovská, J. (2013). *Kariéra lyžařského a snowboardového instruktora v biodromálním kontextu*. Diplomová práce, Univerzita Palackého, Fakulta tělesné kultury, Olomouc.
- Blatný, M., & Vlčková, I. (2005). *Člověk v kontextech celoživotního vývoje: K narativnímu pojetí autobiografické paměti: výzkumné možnosti metody čáry života*. Brno: Psychologický ústav Akademie věd ČR.
- Bryman, A. (1988). *Quantity and quality in social research*. London: Unwin Hyman.
- Bühler, Ch. (1933). *Der menschliche Lebenslauf als psychologisches Problem*. Leipzig: Hirzel.
- Campbell, J. (2000). *Techniky arteterapie ve výchově, sociální práci a klinické praxi*. Praha: Portál.
- Čabalová, D. (2011). *Pedagogika*. Praha: Grada.
- Čermák, I. (2002). *Myslet narativně (kvalitativní výzkum „on the road“)*. In Čermák, I. & Miovský, M. (Ed). *Sborník z konference Kvalitativní výzkum ve vědách o člověku na prahu třetího tisíciletí*. Brno: Psychologický ústav AV ČR, Nakladatelství Albert, 11-25.
- DeVito, J. A. (2008). *Základy mezilidské komunikace* (6th ed.). Praha: Grada.
- Disman, M. (1993). *Jak se vyrábí sociologická znalost: příručka pro uživatele*. Praha: Karolinum.
- Drahoňovský, R., & Novák, O. (2011). *Lyžování. Metodika výuky sjezdového lyžování. Edice česká cesta*. Špindlerův Mlýn: APUL.
- Drapela, V. J. (2003). *Přehled teorií osobnosti* (4th ed). Praha: Portál.
- Drapela, V. J. (2011). *Přehled teorií osobnosti*. Praha: Portál.

- Dvořák, D. a kol (2013). *Snowboarding: Metodika výuky*. Praha: Grada.
- Erikson, E. H. (1965). *Childhood and society*. London: Penguin Books.
- Erikson, E. H. (2002). *Dětství a společnost*. Praha: Argo.
- Fanta, M. (2016). *Lyžování a snowboarding jsou nejrizikovější sporty*. Retrieved 27. 4. 2018 from the World Wide Web: <https://www.denik.cz/cestovani/lyzovani-a-snowboarding-jsou-nejrizikovejsi-sporty-20160122.html>
- Hammersley, M. (1990). *Reading ethnographic research*. A critical guide. London: Longmans.
- Hartl, P., & Hartlová, H. (2000). *Psychologický slovník*. Praha: Portál.
- Havighurst, R. J., & Neugarten, B. L. (1948). *Father of the Man: How Your Child Gets His Personality*. New York: Houghton.
- Hendl, J. (2005). *Kvalitativní výzkum, základní metody a aplikace*. Praha: Portál.
- Hoffmannová, J. (2011). *Proměnné v životní dráze sportovců u vybraných rizikových sportů*. Disertační práce, Univerzita Palackého, Fakulta tělesné kultury, Olomouc.
- Holec, O. & kol. (1994). *Instruktorský slabikář*. Praha: Prázdninová škola Lipnice.
- Hora, P. & kolektiv. (1984). *Prázdniny se šlehačkou*. Praha: Mladá fronta.
- Charmaz, K. (2006). *Constructing grounded theory: A practical guide through qualitative analysis*. London: Sage Publications.
- International ski instructors association. (2018). *The ISIA*. Retrieved 2. 5. 2018 from the World Wide Web: <http://www.isiaski.org/en/1/index.html>
- Interski ČR. (2018). *Členské organizace*. Retrieved 2. 5. 2018 from the World Wide Web: <https://interski.cz/cs/clenske-organizace-11>
- Interski International. (2018). *Members*. Retrieved 2. 5. 2018 from the World Wide Web: : <https://www.interski.org/en/members>
- Jurečka, J. (2017). *Komparace metodiky výuky sjezdového lyžování vybraných subjektů*. Diplomová práce, Masarykova univerzita, Katedra atletiky, plavání a sportů v přírodě, Brno.
- Klein, M. (2016). *Komparace lyžování a snowboardingu na zimních kurzech u žáků středních škol z opavského regionu*. Bakalářská práce, Univerzita Palackého, Fakulta tělesné kultury, Olomouc.
- Knot, L. (2018). *Slovo prezidenta*. Retrieved 2. 5. 2018 from the World Wide Web: <http://www.apul.cz/o-nas/>
- Kolařík, Z., a kol. (2012). *Výkladový slovník z pedagogiky*. Praha: Grada.
- Koščo, J., et al. (1987). *Poradenská psychológia*. Bratislava: Slovenské pedagogické nakladateľstvo – Mladé letá.
- Kozel, R. (2006). *Moderní marketingový výzkum*. Praha: Grada.

- Kratochvíl, S. (2009). *Manželská a párová terapie* (1st ed.). Praha: Portál.
- Křivohlavý, J. (2002). *Psychologie nemoci* (1st ed.). Praha: Grada.
- Křivohlavý, J. (2006). *Psychologie smysluplnosti existence: otázky na vrcholu života*. Praha: Grada.
- Langmeier, J., & Krejčířová, D. (2006). *Vývojová psychologie* (2nd ed.). Praha: Grada.
- Lincoln, Y. S., & Guba, E. G. (1985). *Naturalistic inquiry*. Newbury Park, London: Sage.
- Macek, P. (1999). *Adolescence*. Praha: Portál.
- Macek, P. (2003). *Adolescence*. Praha: Portál.
- Markovich, C. A., & DeVaney, S. A. (1997). College seniors' personal finance knowledge and practices. *Journal of Family and Consumer Sciences*, 89(3), 61.
- Maslow, A. H. (1999). *Toward a psychology of being* (3rd ed.). New York: J. Wiley & Sons.
- Mical, T., Nohejl, J., a kol. (2016). *Červená progrese – metodika pokročilého lyžování APUL*. Špindlerův Mlýn: APUL.
- Mical, T., Nohejl, J., a kol. (2016). *Modrá kniha – učebnice pro instruktory lyžování APUL*. Špindlerův Mlýn: APUL.
- Miovský, M. (2006). *Kvalitativní přístup a metody v psychologickém výzkumu*. Praha: Grada.
- Morgan, D. L. (2001). *Ohniskové skupiny jako metoda kvalitativního výzkumu*. Boskovice: Albert.
- Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy. (2005). *Zásady lyžování*. Retrived 12. 3. 2018 from the World Wide Web: <http://www.msmt.cz/sport/zasady-cinnosti-akreditovanych-zarizeni-v-oblasti-lyzovani>
- Paulík, K. (1994). *Kapitoly z biodromálního poradenství*. Ostrava: Ostravská univerzita.
- Piaget, J. (1958). *The growth of logical thinking from childhood to adolescence*. New York: Basic Books.
- Rathus, S., & Jeffrey S. N. (1989). *Psychology and the challenges of life: adjustment and growth* (4th. ed.). Fort Worth: Holt, Rinehart and Winston.
- Reichel, H. (2009). *Kapitoly metodologie sociálních výzkumů*. Praha: Grada.
- Rush, D. M. (2003). *Syndrom vyhoření*. Praha: Návrat domů.
- Ryšánková, G. (2007). *Zkušenost rodičů dětí s autismem*. Diplomová práce, Univerzita Karlova v Praze, Pedagogická fakulta, Praha.
- Říčan, P. (1989). *Cesta životem*. Praha: Panorama.
- Říčan, P. (2004). *Cesta životem*. Vývojová psychologie. Praha: Portál.
- Říčan, P. (2006). *Cesta životem* (2nd ed.). Praha: Portál.

- Říčan, P. (2007). *Psychologie osobnosti: obor v pohybu* (5th ed.). Praha: Grada.
- Schensul, S., & Schensul, J., & LeCompte, M. (2011). *Essential ethnographic methods: Observation, interview and questionnaires*. United States of America: Roeman & littlefield publisher.
- Schwartz, P., & Ogilvy, J. (1979). *The emergent paradigm: Changing patterns of thought and belief*.
- Siegel, Z. (2005). *Jak úspěšně hledat a získat zaměstnání* (1. vyd.). Praha: Grada.
- Socha, P. (2017). Mohlo by být i hůř. *Snow*, 102, 77.
- Sopúch, J. (2011). *Splnění rakouských předpisů českými lyžařskými školami v Krkonoších*. Bakalářská práce. KTV OSU, Ostrava.
- Sopúch, J. (2014). *Významné aspekty globálního cestovatelství v souvislosti s povoláním lyžařského, snowboardového a telemarkového instruktora*. Diplomová práce, Univerzita Palackého, Fakulta tělesné kultury, Olomouc.
- Soumar, L., & Bolek, E. (2012). *Běh na lyžích: druhé doplněné vydání*. Praha: Grada.
- SnowSkool. (2014). *Ski Instructors Salaries – How much do instructors earn?* Retrived 13. 6. 2018 from the World Wide Web: <https://www.snowskool.com/blog/ski-instructor-salaries-2017-how-much-do-instructors-earn-get-paid-make>
- Stambulova, N. B. (2007). Athletic career transitions in the historica-cultural context of Russian sport psychology. *Sport & exercise psychology: Bridges between disciplines & cutures*, 12, 103-106.
- Strauss, A., & Corbinová, J. (1999). *Základy kvalitativního výzkumu. Postupy a techniky metody zakotvené teorie*. Boskovice: Albert.
- Svoboda, B. (2000). *Pedagogika sportu*. Praha: Karolinum.
- Šebek, L., & Hoffmannová, J. (2010). Metoda focus group a možnosti jejího využití v kinantropologickém výzkumu. *Tělesná kultura*, 33(2), 30-49.
- Šoferová, J. (2008). *Lektorské finty - jak připravit a realizovat zajímavá školení*. Praha: Grada.
- Švancara, J. (1981). *Kompendium vývojové psychologie* (3rd ed.). Praha: Státní pedagogické nakladatelství.
- Trudel, P., & Gilbert, W. (2006). Coaching and Coach Education. *The Handbook of Physical Education*. 516–539.
- Tyl, J. (1985). *Časové horizonty. Příspěvek k problematice pojmu životního času a metodám jeho zkoumání*. Dizertační práce, Karlova univerzita, Filozofická fakulta, Praha.
- Vágnerová, M. (2000). *Vývojová psychologie: dětství, dospělost, stáří* (1st ed.). Praha: Portál.
- Vágnerová, M. (2007). *Vývojová psychologie II. Dospělost a stáří*. Praha: Karolinum.

- Valenta, T. (2009). *Fenomén instruktorství v životní dráze člověka (biografický výzkum metodou zakotvené teorie)*. Disertační práce, Univerzita Palackého, Fakulta tělesné kultury, Olomouc.
- Vebrová, J. (2006). *Slovník cizích slov*. Praha: Plot.
- Verner, J. (2010). *Významné markery v kariérní dráze lyžařských instruktorů v České republice*. Bakalářská práce, Univerzita Palackého, Fakulta tělesné kultury, Olomouc.
- Vítková, M. (2004). *Otázky speciálně pedagogického poradenství: základy, teorie, praxe* (2nd ed.). Brno: MSD.
- Walker, I. (2013). *Výzkumné metody a statistika*. Praha: Grada.
- Wylleman, P., Alfermann, D., & Lavallee, D. (2004). Career transitions in sport: European perspectives. *Psychology of sport and exercise*, 5, 7-20.
- Wylleman, P., De Knop, P., & Lavallee, D. (2001). Career transitions in sport: Current developments and future needs. *In the dawn of new millenium. Proceedings of 10th World congress of sport psychology*, 3, 12-14.
- Zandl, D. (2006). *Life management: jak získat více času, energie a pořádku v životě*. Praha: Grada.

10 SEZNAM OBRÁZKŮ, TABULEK A VZORCŮ

Obrázek 1: Model vývoje jedince v jednotlivých sférách života

Obrázek 2: Mezinárodní pokrytí členských států ISIA

Obrázek 3: Filosofie vzdělávacího systému APUL

Obrázek 4: Licence APUL v zahraničí

Obrázek 5: Platy lyžařských instruktorů

Obrázek 6: Cena za výuku v lyžařské škole

Tabulka 1: Demografické údaje – ohnisková skupina

Tabulka 2: Demografické údaje – polostrukturované interview

Tabulka 3: Grafické znázornění základních údajů ohniskové skupiny

Tabulka 4: Rodiny, kódy, citace

Vzorec 1: Životní cesta lyžařského instruktora

Vzorec 2: Vlastnosti (dovednosti) lyžařského instruktora

Vzorec 3: Výhody instruktorství

Vzorec 4: Nevýhody instruktorství

Vzorec 5: Práce v zahraničí

Vzorec 6: Finanční podmínky

Vzorec 7: Systém vzdělání APUL

11 PŘÍLOHY

Příloha 1: Vzor etické dohody

I agree with using this recording for scientific research. Researcher promises, that recording will not be given to other person and will be used only for research, in correspondence with usual ethical rules.

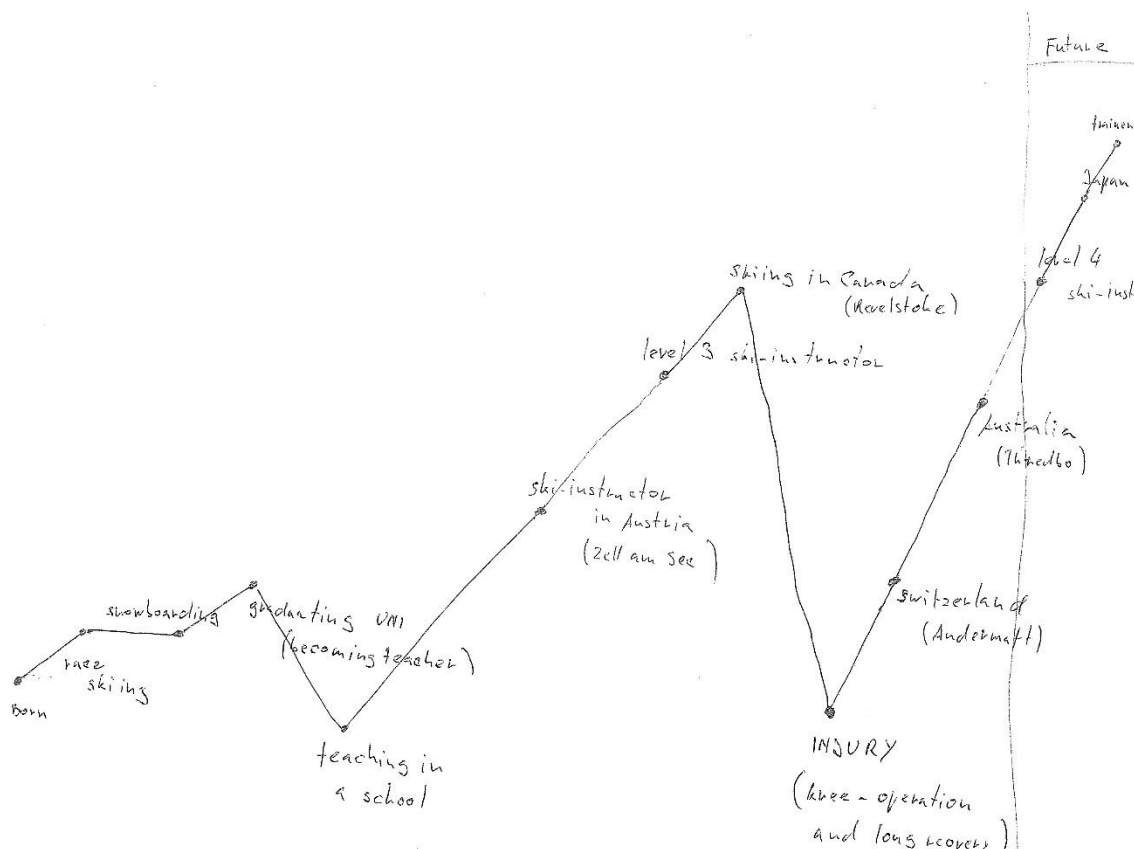
In, date

Participant's signature

Researcher's signature

Vzorové ujednání mezi výzkumníkem a účastníky výzkumu.

Příloha 2: Čára života – životní křivka

Ukázka čáry života (životní křivky) jednoho z respondentů ohniskové skupiny.

Příloha 3: CD

Součástí této diplomové práce je také CD s nahrávkami a přepisy jednotlivých ohniskových skupin. Vzhledem k obsahu citlivých osobních údajů je ovšem k dispozici pouze členům vědecké komise.